

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BROJ 262 — GOD. VI.

ŠIBENIK, 18. RUJNA 1957.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE

Omladina u izborima

IZ ZEMLJE I SVIJETA

VLADISLAV GOMULKA, JUZE F CIRANKIJEVIĆ i drugi članovi poljske partijsko-državne delegacije doputovali su u Beograd. Na svečanom ručku Tito i Gomulka razmjenjali su zdravice. Tito je izjavio da je poljsko-njemačka granica na Odr i Nisi jedino i trajno rješenje. Jugoslavenski predsjednik priredio je svečani prijem u čast poljskih gostiju.

U BEOGRADU JE ODRŽAN OSMI PLENUM CK SKJ na kome je donijeta odluka o odlaganju Kongresa Saveza komunista Jugoslavije za april 1958. godine. Jovan Veselinov izabran je za člana Izvršnog komiteta CK SKJ. Plenum je saslušao izvještaj o sastanku u Rumuniji delegacija SKJ i KP SS.

POD PREDSJEDNIŠTVOM E. KARDELJA u Beogradu je održan Šesti plenum SSRNJ, na kome je referat o značaju izbora za narodne odbore općina i kotareva podnio Petar Stambolić. Objavljen je proglas Saveznog odbora SSRNJ o predstojećim izborima za narodne odbore.

DELEGACIJA SAVEZNE NARODNE SKUPSTINE s predsjednikom Petrom Stambolićem na čelu otputovala je u zvaničnu posjetu NR Kini.

POTPREDSEDNIK SAVEZNOG IZVRŠNOG VIJEĆA Svetozar Vukmanović s članovima jugoslavenske delegacije doputovao je u Peking. Premijer Ču En Laj priredio je prijem za jugoslavensku delegaciju.

ZAVRŠENA JE POSJETA POTPREDSJEDNIKA SAVEZNOG IZVRŠNOG VIJEĆA Svetozara Vukmanovića Japanu i objavljen zajednički jugoslavenski - japanski kominike o razgovorima. Svetozar Vukmanović proglašen je počasnim građaninom Tokija.

AMERIČKA VLADA SAOPČILA JE ODLUKU o hitnom upućivanju oružja Jordanu i nekim drugim bliskoistočnim zemljama.

ZVANIČNI SIRIJSKI PREDSTAVNIK izjavio je da upućivanjem oružja nekim zemljama Srednjeg Istoka Sjedinjene Američke Države žele onemogućiti širenje progresivnih težnji Sirije i na druge zemlje ove o blasti.

NASER JE IZJAVIO DA ĆE EGIPAT PRUZITI SIRIJI političku, ekonomsku i vojnu pomoć. On je oštro osudio američku politiku prema Siriji.

U KAJRU JE ODRŽAN SASTANAK NAJVIŠIH EGIPATSKIH DRŽAVNIKA s predstavnicima sirijske armije, na kome je donijet zajednički plan akcije za slučaj napada na Siriju.

SAVJET SIGURNOSTI UJEDINJENIH NACIJA diskutirao je o prijemu Južne Koreje, Južnog Vijetnama i Mongolske Narodne Republike u Ujedinjene nacije, ali nije postigao saglasnost o ovom pitanju.

SOVJETSKI MINISTAR INOZEMNIH POSLOVA GROMIKO predao je zapadnonjemačkom ambasadoru u Moskvi notu svoje vlade, u kojoj se ponovo iznosi sovjetsko gledište o problemu ujedinjenja Njemačke.

INDIJSKI PREMIJER NEHRU izjavio je da isporuka američkog oružja Pakistanu predstavlja prijetnju Indiji. Također se izjasnio protiv isporuka američkog oružja susjedima Sirije.

BELGIJSKI MINISTAR PROSVJETE LEO KOLAR i potpredsjednik Saveznog izvršnog vijeća Rodoljub Colaković utvrdili su u Beogradu plan kulturne saradnje između dviju zemalja.

Pripreme za izbore narodnih odbora

Zvonko Brkić, sekretar Glavnog odbora SSRNJ, o dosadašnjim predizbornim pripremama i predstojećim zadacima

Redakcija NIS-a zamolila je Glavnog odbora SSRN Hrvatske, da iznese dosadašnja zapažanja o izbornim pripremama za narodne odbore i zadacima, koji stoje neposredno pred organizacijama.

PITANJE: — Što su pokazale dosadašnje pripreme za izbore narodnih odbora?

ODGOVOR: — Dosadašnje pripreme za izbore narodnih odbora pokazale su, da u širokim masama postoji veliki interes za rad narodnih odbora. Isto tako, kroz predizborne pripreme već se pokazalo, da je u masama kroz dosadašnji rad

drugih Zvonka Brkića, sekretara Glavnog odbora SSRN Hrvatske, da iznese dosadašnja zapažanja o izbornim pripremama za narodne odbore i zadacima, koji stoje neposredno pred organizacijama.

narodnih odbora, kroz uspjehe i neuspjehe, izgrađen kriterij tko može biti odbornik. Osim toga, pripreme su pokazale, da je širina našeg demokratskog mehanizma uključila u rješavanje društvenih pitanja i sposobila za njihovo rješavanje veliki broj ljudi, tako, da je moguća velika širina u kandidiranju budućih odbornika.

PITANJE: — Kako ide s kandidiranjem omladine i žena?

ODGOVOR: — Na predstojećim izborima kandidirat će se daleko veći broj omladinaca i žena, iako u tome postoji još uvijek veika uskočica, koja proizilazi iz toga, što se nedovoljno uočava sva ona široka društvena aktivnost, na primjer, žena kroz organizacije Crvenog križa, kroz društva »Naša djeca«, kroz aktivnost žena u zdravstvenim i prosvjetnim savjetima, školskim odborima itd. a kroz koju se aktivnost osposobio niz žena da uspješno djeluju u narodnim odborima.

U pripremama najveća slabost jeste to, što se kod kandidiranja za buduće odbornike nedovoljno uočava sva ona širina aktivnosti naših radnih ljudi kroz razne vidove mehanizma društvenog i radničkog upravljanja. Međutim, kod ocjenjivanja pri kandidiranju, kao mjerilo pretežno se daje težiste na aktivnost za rad u Socijalističkom savezu i komunista, što je svakako preusko. Otuda proističe i bojazan, da se na izborima ne će odraziti sva širina naše društvene aktivnosti.

PITANJE: — Koji su predstojeći zadaci organizacija SSRN u daljnjim pripremama za izbore?

ODGOVOR: — U dosadašnjim predizbornim pripremama organizacije Socijalističkog saveza angažirale su se prvo na tome, da upoznaju široke mase sa dosadašnjim radom narodnih odbora, a zatim sa zadacima, koji stoje pred budućim narodnim odborima, bacajući kod toga težiste na to, da budući uspješan rad narodnog ne zavisi samo od odbornika, nego i od toga, koliko će se široke mase angažirati na tome. Taj zadatak ostaje kao trajan zadatak organizacija Socijalističkog saveza.

Naše organizacije angažirale su se i u izgradnji kriterija za kandidate postavljajući težiste tako, da u narodne odbore unidu ljudi i žene orijentirani na socijalizam, a radne sposobnosti takve, da za-

datke koji stoje pred narodnim odborima uspješno rješavaju.

Organizacija Socijalističkog saveza angažirat će se nadalje, da se kroz konferencije Socijalističkog saveza, zatim kroz zborove birača i druge sastanke, uoče svi oni konstruktivni prijedlozi i kritike za buduću rad narodnih odbora, a napose za njegov program. Naime, organizacije Socijalističkog saveza nastojat će, da buduće programe narodni odbori izgrade uz najšire učešće radnih masa. (NIS)

VICEADMIRAL KOTOV POSJETIO ŠIBENIK

U nedjelju, 15. rujna, Šibenik je posjetio zamjenik komandanta Baltičke flote viceadmiral Kotov, sa grupom oficira sa krstarice »Zdanov« i razarača »Svobodnije«. U jednodnevnom posjetu Šibeniku i šibenskom mornaričkom garnizonu viceadmiral Kotov sa pratnjom razgledao je kulturno-historijske znamenitosti grada, posjetio mornarički garnizon i slapove Krke. Komandant šibenskog garnizona JRM kapetan bojnog broda Rađa Krvoš priredio je u čast viceadmirala Kotova ručak u hotelu »Krkak«, kome su prisustvovali predsjednici vlasti i političkih organizacija Šibenika. (B.)

20-GODIŠNJICA TVORNICIJE GLINICE I ALUMINIJA LOZOVAC

PRVA NA BALKANU

U SUBOTU, 14. RUJNA KOLEKTIV TVORNICIJE U LOZOVACU PROSLAVIO JUBILEJ PUŠTANJA U POGON PRVIH ELEKTROLITSKIH PEĆI I SEDAM GODIŠNJICU PREDAJE TVORNICIJE NA UPRAVLJANJE RADNICIMA — LOZOVAC DOSAD DAO NAŠOJ PRIVREDI 32.000 TONA ALUMINIJA — OD TOGA POSLIJE OSLOBODENJA 27.000 TONA — POHVALJENO 100 RADNIKA I DIREKTOR BLAŽENKO ING, BUDANKO.

Radni kolektiv lozovačke Tvornice glinice i aluminija slavio je u subotu 14. rujna dvostruku svečanost: 20-godišnjicu puštanja u pogon prvih elektrolitskih peći i sedam godišnjicu predaje tvornice na upravljanje radnicima. U nemogućnosti da prisustvuju svečanosti, radnom kolektivu uputili su telegrafске čestitke članovi Saveznog izvršnog vijeća drugovi Mijalko Todorović i Franc Leskošek, zatim Merin Cetinić, u ime industrijske komore Todor Vujašinović i potpredsjednik Sabora Hrvatske Nikola Sekulić i drugi. Svečanosti sjednici radnog kolektiva na kojoj je direktor tvornice ing. B. Budanko održao referat o razvitku tvornice, prisustvovali su sekretar Kotarskog komiteta Saveza komunista Ivo Družić, predsjednik Kotarskog odbora SSRN Josip Ninić, predsjednik NO-a općine Petar Rončević, potpredsjednik Sindikalnog vijeća kotara Ivo Ninić, sekretar Općinskog komiteta SK Nikica Bulas i drugi, te predstavnici jugoslavenske aluminijske industrije iz Kidričeva, Moste kraj Ljubljane, Ražina, rudnika Drniša i Siverića i drugih tvornica.

Prije dvadeset godina potekao je prvi aluminij na Balkanu. Tvoronica u Lozovcu pustila je u pogon 1937. god. prvih 16 elektrolitskih peći i proizvela 900 tona aluminija. Tvoronica se gradila etapno. Već iduće godine pušteno je u pogon još 12 peći, a 1939. godine kompletirana je prva elektroliza sa 34 peći. Iste godine puštena je u pogon tvornica glinice, a zatim i ljevaonica.

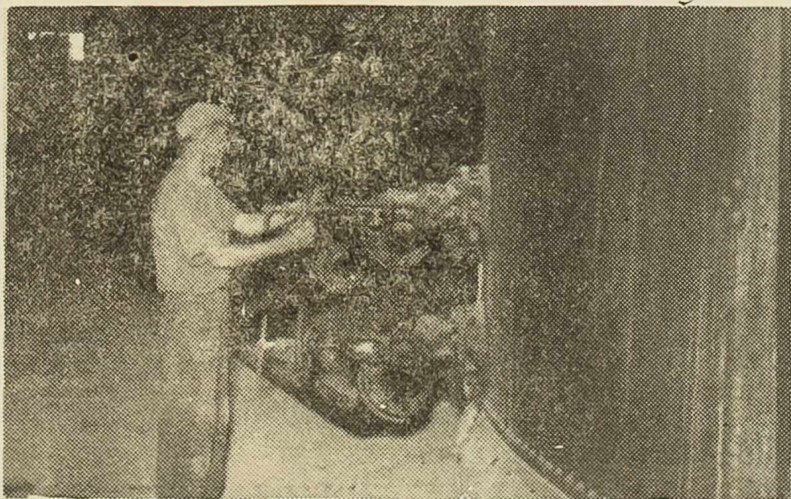
Tvoronica, u kojoj je pred rat radilo 500 radnika, dostigla je najveću proizvodnju od 2800 t aluminija. Vlasnici očito nisu imali dovoljno novaca. Proizvodnja je počela u nedovršenim pogonima, kako bi se produkcijom nastavila daljnja izgradnja. Zbog slabih ili nikakvih sanitarnih uređaja, slabe zaštite radnika i neplaćenog prekovremenog rada radnici su 1939. godine stupili u štrajk, koja je vodila organizacija URSS-ovih sindikata. Petodnevni štrajk radnika završio je s uspjehom, jer je vlasnicima prijetila milijunska šteta, ako se ugase elektrolitske peći. Radnici Lozovca nastavili su još ogorčeniju bitku za vrijeme okupacije. Tvoronica je bila od velikog značaja za ratne napore okupatora. Ilegalnoj partijskoj organizaciji u tvornici i radnicima bio je cilj, da spriječe proizvodnju toliko važnog strateškog materijala za neprijatelja. Na svečanosti se našao Frane Šupe, jedan od prvih radnika lozovačke tvornice, sada radnik u Ražinama: »Trebalo je presjeći žilu kucavicu. Zato je grupa radnika, među kojima sam i ja bio, pripremila sabotažu na elektro-energetске pogone, 30. listopada 1942. uništili smo postrojenja hidrocentrale »Jaruga«, tvorničku termoelekttranu i dalekovod hidrocentrale Manojlovac. Ovom i nekim manjim kasnijim sabotažama definitivno smo ugasili elektrolitske peći, prekinuli snabdijevanje okupatora aluminijem«.

Tokom 1942. godine otišlo je u partizane u nekoliko većih grupa,

Drnišu i Kninu, već je održano nekoliko takvih sastanaka. Na omladinskim predizbornim sastancima razgovarat će se o radu dosadašnjih narodnih odbora i akcionim radnim programima. Omladina će vršiti izbornu agitaciju u omladinskim društvima, a pripremaju se i veliki omladinski zborovi.

TROMJESEČNA PROSLAVA U OMLADINSKIM ORGANIZACIJAMA

Prvog listopada otpočet će u omladinskim organizacijama proslava 38-godišnjice SKOJ-a, 15-godišnjice USAOJ-a i Saveza pionira. Proslava će trajati do kraja godine, kroz cijela tri mjeseca. Proslava će proteći u pojačanim omladinskim akcijama, a pripremaju se i svečane sjednice, na kojima će se govoriti o razvitku i borbi ovih omladinskih organizacija. Na mjestima gdje su u toku rata formirane organizacije Saveza mlade generacije, podići će omladina spomen ploče, a sa pionirskim organizacijama obilaziti će historijska mjesta gdje su mučeni i strijeljani revolucionari.

Iz tvornice aluminija Lozovac

Sjednica NO kotara

Na odvojenim sjednicama Kotarskog vijeća i Vijeća proizvođača, koje su u ponedjeljak održane u prostorijama Društvenog doma, donijeto je nekoliko odluka i rješenja. Između ostalih, izglasana je odluka o izmjenama Statuta NO kotara Šibenik, odluka o utvrđivanju mjesta sa težim uvjetima života i rada učitelja na selu, zatim rješenje o odobrenju budžetskog plana za IV. kvartal 1957. godine. Na sjednicama je nadalje donijeto rješenje o davanju garancije tvornici lakih metala »Boris Kidrič« u iznosu od 252 milijuna dinara za dovršenje pogona valjaonice traka kapaciteta 7000 tona i valjaonice folija kapaciteta od 800 tona godišnje, kao i rješenje o davanju

garancije »Elektroprijenosu« Split u vrijednosti od 375,5 milijuna dinara, koja će se upotrebiti za gradnju, dalekovoda na relaciji Šibenik - Zadar. Na sjednicama je o dobro rešenje o spajanju Virogradarsko - voćarskog poslovnog saveza i Vinarskog podruma Drniš. Poslovni savez je preuzeo na sebe da sanira pasivu, koja je nastala u zaključnom poslovanju »Zadrukar«, pa je na toj sjednici data garancija na kredit u iznosu od 60 milijuna dinara radi saniranja gubitaka.

Na zajedničkoj sjednici obaju vijeća, pored ostalog, donijeto je rješenje o izmjenama rješenja o imenovanju upravnog odbora Komunalne banke u Šibeniku.

Sa kistanjske općine

Završeni zborovi birača

Na cijelom području općine Kistanje završeni su zborovi birača. U vijeće općine birat će se 25, a u vijeće proizvođača 19 odbornika.

Zahvaljujući pravilnom rukovođenju Općinskog odbora SSRN i Komiteta SK izvršene su sve pripreme točno po planu za održavanje zborova birača. Posjet sa stanicama SSRN i zborovima birača bio je iznad očekivanja. Naročito veliki broj žena zapažen je na izboru birača u Kistanjama i Kolašću, a u Kistanjama je bilo žena više nego muškaraca. To se može

posebno zahvaliti zauzimanju i radu društava »Socijalistička žena«. Pored toga na svim zborovima birača, kako za vijeće NO općine, tako i za vijeće proizvođača, diskutiralo se o dosadašnjem radu odbornika, kao i narednim zadacima novog odbora.

U vijeće općine kandidirano je 42 kandidata od kojih je 17 omladinaca i 3 žene. U vijeće proizvođača dosad je kandidirano samo u grupi poljoprivrede 28 kandidata, dok će se u ostalim grupama kandidirati 8 kandidata.

(B. P.)

Kratke vijesti iz Žirja

Ovdje se prije nekoliko dana pristupilo adaptaciji preostalog slobodnog prostora u zadržalnom domu (na tom je spratu još pošta i zadržne kancelarije). Riječ je, naime, o učionici osmogodišnje škole, koja bi se već ovih dana trebala otvoriti.

Dosad je na ovom otoku djelovala osmogodišnja škola, ali samo sa sedam razreda — u prostorijama stalne škole, koje su se pokazale veoma skućene, tako da se moralo raditi sa tri razreda u jednoj učionici.

Adaptacijom pomenute prostorije, Žirje će konačno dobiti svoju osmogodišnju školu, koja je ovom isturenom otoku toliko neophodna. Tako će u buduće ovdajšnji polaznici moći učiti i jedan strani (za više razrede obavezni predmet) jezik. Samo je još uvijek nasušni problem kako dobiti barem jednog

nastavnika iz kemije i stranog jezika.

Pred izvjesno vrijeme je odobreno šest milijuna dinara za izgradnju lukobrana u uvaj Muna na otoku Žirju. Tako se ovih dana uzburbano vrše radovi oko nasipanja trase. No, to ne će ići baš tako brzo, jer još treba baciti u more preko 7000 m³ kamena, a brodovi, kojima se obavlja taj naporni posao, nisu osobito prikladni za tu svrhu. Da je poduzeće »Izgradnja« koje obavlja radove, moglo nabaviti barem dvije »klapetke«, išlo bi mnogo brže i sa manje troškova.

Ipak, kako smo obaviješteni, već u idućoj godini počet će radovi oko postavljanja podmorskog kalupnog betonskog zida, pa bi prema tome, lukobran morao biti zgotovljen tamo koncem 1958. godine. Lukobran će biti dug 60, a širok 5 metara.

20 GODINA POSTOJANJA

Logorovanje odreda »Šibenik«

Najzad je došlo ono što su svi izviđači odreda »Šibenik« željno očekivali — logorovanje. Jedanaest mjeseci smo radili, učvrstili vodove, razvili drugarstvo, ostvarili vodni sistem, privikli se samostalnom pripremanju za život u prirodi, raspravljali smo o našim problemima, ukrajno, naučili smo voditi brigu o sebi i drugovima — i sad idemo na logor da svoje snage proverimo, da svom znanju i iskustvu dodamo nešto novo i da, usput, logorujemo i odmorimo se.

Mjesto logorovanja je određeno — najljepši predio sjeveroistočne Bosne, opjevana Zelengora, poznata iz V. neprijateljske ofanzive. Konačno, htjeli smo da naše drugo logorovanje ostane u što jačoj uspomeni izviđača. Dvadeset i pet dana provedenih na logorovanju mogu se posmatrati, opisati i analizirati sa raznih strana. Ispočetak je bilo dosta napora: očistiti teren, podići i urediti šatore, izgraditi logorske objekte, prenositi stvari itd. Nije bio nimalo lak posao, pogotovu ne za početnike, kakva je bila većina članova. Ali logor je brzo narastao i radost, koja prati vlastita djela uskoro je prevagnula: izviđači i planinke su sa ponosom gledali ono što su uradili i potom su samoinicijativno nastojali da što bolje urede i uljepšaju svoj logor.

Izlet koji su poduzimani od većeg značaja: prodor u prašumski rezervat jedini u Evropi — Perućicu, izlet na grob legendarnog heroja druga Save Kovačevića. Djevojke su sa livada nabrale cvijeće. Od svijježeg poljskog cvijeća, isplele su veliki, ali skroman vijenac. Postrojili oko spomenika, uzbuđeno smo promatrali humak, gdje je sahranjen Sava Kovačević.

Nad planinama proljeće avion. Negdje na daljini miniraju put do Stjentišta, a malo niže ispod nas žubori hladna Sutjeska. Trideset izviđača i planinki stoji kraj grada Šute. U ovim trenucima riječi su prazne. Čak ni misli ne mogu da izraze doživljaje, ono što nam je pričao major Milan Ateljević.

Puške su uperene ka nebu.

Pali — pala je komanda. Odjeknuo je počasni plotun.

Daleko se zvuk odbijao i po nekoliko puta odjekivao.

Uspjeh logorovanja je veliki. Tu su saznali i naučili mnogi izviđači razne izviđačke vještine, na logorovanju se je svaki trudio da do maksimuma ostvari ono što je organizacija od njega tražila. Pred kosturnicom heroja sa Sutjeske polagali su pripravnici-izviđači svoj zavjet. Svečano su odjekivali prvi stihovi zakletve: . . . da ću se uvijek boriti za sve što je napredno, plemenito i pravedno . . .

Ljeto je u sumračju tople noći usred proplanka, oivičenog siluetama bijelih šatora, zaškrile su ravnice, podskočio je plamen logorske vatre. Odjekuju vrhovi brda zvonkom pjesmom izviđača i planinki, a potocić se pritajio i kao

da sluša priče i pjesme i šalu — životnu radost mladog pokoljenja. Zvuk trube gubi se u daljini.

Početak kolovoza ove godine sa Stjentišta spuštala se duga kolona suncepaljenih dječaka i djevojčica ka željezničkoj stanici. Dok se planinom prolamala pjesma: »Kad zlatni sunčevi zraci utonu za zelen gaj . . .« na licima mnogih djevojčica i dječaka vidjelo se suze. Težak je to doga-

daj. Trideset dana gotovo stajao je na proplanku između visokog drveća logor, a mnoge večeri palile su se logorske vatre i drugarska pjesma orila se Zelengorom iz mnoštva mladih grudi. Na zelenoj uniformi mnogima blista zvijezda — oznaka ispita.

Svi ti dječaci i djevojčice su »veterani«, jer su na logoru naučili što znači logor u organizaciji izviđača.

Šibenski odred na II. smotri izviđača Jugoslavije

Pravo učešća na II. smotri imale su samo najbolje jedinice iz svih mjesta Jugoslavije. Tako je 18 izviđača pripadnika odreda »Šibenik« učestvovalo na II. smotri izviđača Jugoslavije.

Na smotri nalazio se u sastavu makedonskog naselja »Kožuf« logor odreda »Šibenik«, na brijegu lijepo ureden sa svim logorskim objektima. Iz logora pucao je vidik na čitavu smotru. Zajedno s izviđačima iz ostalih republika proživjeli smo 10 sretnih i vedrih logorskih dana. Nikada to ne ćemo zaboraviti, jer je ova smotra pokazala veliki uspjeh, snažno ustalala organizacije i široko popu-

larizirala izviđački pokret. Veličinu smotre osjetit će ubrzo svi. Smotra je pridonijela, da se izviđačke organizacije pojedinih republika bolje upoznaju, zblize i izmijene iskustva.

Rastanak je bio popraćen mnoštvom suza. Nije bilo lako napustiti ovaj veliki grad snova, koga su izviđači strasno željeli da vide i da u njemu prožive desetak dana. Smotra je završena. Svi smo se za nju dugo pripremali i željeli je. Doživjeli smo je bolje nego što smo očekivali. Za sve nas bio je to veliki doživljaj, koji se pamti. Stekli smo nove prijatelje, zabilježili nove uspomene, doživjeli mnogo radosti.

G. Skočić

PLAN RADA ODREDA ZA TREĆU IZVIĐAČKU GODINU

Početak mjeseca rujna održan je kraći tečaj za rukovodioce novih izviđačkih vodova i četa u Šibeniku. Donesen je bogat program rada jedinica, a posebno rada odreda izviđača »Šibenik«.

ZBOG BIČA VUNE IZGUBILA RUKU

U Kistanjama se dogodio nesretni slučaj, kojom prilikom je stradala 65-godišnja Dmitra Ostojić iz Biovičnog sela. Ona je došla da u vunovlačari Mirka Korolije očešlja svoju vunu.

Kad je htjela da i posljednji bič izvadi iz vretena, ona se desnom rukom zakačila među zupce koji su je povukli sebi. Tom prilikom zdrobljena joj je desna ruka do lakta.

Organi unutrašnjih poslova povodom ovog slučaja vode izvide. Starije nesrećene je dosta ozbiljno, a prevežena je hitno u knižsku bolnicu. (B. P.)

Oglašujte u

„Šibenskom listu“

NARODNI ODBOR KOTARA ŠIBENIK Savjet za školstvo

raspisuje

NATJEČAJ

ZA 1 HIGIJENIČARA ZA ĐAČKI DOM U TIJESNOM

Rok za podnošenje molbi čim prije.
Nastup dužnosti odmah.

Žirjani ne zaslužuju takav postupak

Žirje je zadnji napućeni otok u šibenskom arhipelagu i broji kojih oko 650 stanovnika. Bogat je jedino kamenom i kršom, a siromašan u svemu ostalom: u ulju i naročito, a od toga se dosad uglavnom i živjelo.

Istina, ima na njemu nešto smrečaka i kadulja. Ranijih je godina, dakako, bilo mnogo više, ali se je dosta toga pobralo, jer od nečega treba ipak živjeti.

No, i ove godine isto tako dosta se toga nabralo, ali se nažalost, nije prodalo. Riječ je o upravi ovdajšnje poljoprivredne zadruge, koja je svojim članovima dala do znanja, da će otkupljivati smrečke po toj i toj (čitaj: najminimálnjoj!) cijeni.

I narod je brao, nadajući se kakvoj zaradi, i nabrao je tih majušnih, okruglih smrekovih bobica krat jedan brod, koji ih je prevezao u Šibenik, gdje ih je uzelo otkupno poduzeće »Zadrukar«. Ali, kako je u to vrijeme došlo do likvidacije, tako su bile »likvidirane« i nekužne smrečke, za koje Žirjani još nisu dobili ni pare. A tko zna hoće li kada i koliko će uopće dobiti, budući da su u pitanju golemi dugovi pomenutog likvidiranog (zbog nesolidnog poslovanja) poduzetaka.

A zaštim je došao red na kadulju. Opareni gorkim iskustvom, Žirjani nisu htjeli ispočetka čupati list po list biljke. Govorili su da kad im plate smrečke, da će se onda latiti posla. Uprava zadruge pohrlila je sa obećanjima, čak je ponudila i nešto veću cijenu, nekoli je bila ranijih godina. No, narod je još uvijek oklijevao. Koga ujedne zmija i gušterice se boji, kažu. To poslovnog upravitelja zadruge naprosto razbjesni, pa im reče, da su se uzoholili i da bi, veli, oni brali kadulju, da im nije onako paketa iz Amerike! (A pakete prima svega nekoliko obitelji, koje bi čovjek mogao na prste izbrojiti.)

Ipak, kadulja se brala. List po list. Pomalo, doduše, ali — svejedno se nabralo prilično toga, jer je u branju učestvovalo čitavo selo.

Kadulja se osušila i izmjerila, ali je u Splitu »Blijana« nije htjela uzeti, jer da se u njoj mogu naći po dva, a ponekad (možda?) i po tri lista spojena. Kao da je to »gređak«, uostalom.

Kadulju je, kažu, upravitelj zadruge bacio u more (!) za inat (ako je uopće istina što se čuje?), pa su na taj način Žirjani i ovog puta ostali, najblaže rečeno, nasamareni.

Tako je to, i tako mora biti, kad izdaše duh i snalazljivost trgovačaka.

A šta onda kad je povjetarac?

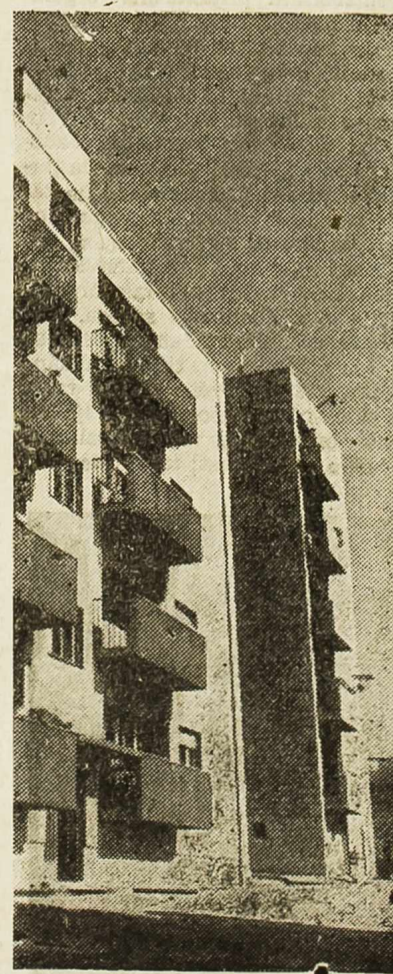
Kažu, da će pruga, koja vodi za Žirje, biti nestalna sve dotle, dok se ne sagradi nova obala i lukobran u uvaj Muna. To je u neku ruku shvatljivo i opravdano, jer more je neumitno u svojoj elementarnosti . . . premda se u ovoj uvaj za starij molom još ni jednom brodu nije ništa osobitog dogodilo.

No, ne kažemo i ne tvrdimo, da se po svakom vjetru (naročito »tremuntani«) može pristati uz obalu, ali iznad svega smo uvjereni, da se može doći po manjem vjetru. Jer, u zadnje vrijeme parobrod »Kuparić« običava doći samo do Kaprija i tu prenoćiti iako nema naročito jakog vjetera, koji bi mu spriječio, da barem iskrcava putnike u Žirju.

Razumljivo je, da se mora poštovati naređenje zapovjednika broda — kada se radi o zbilja jakom vjetru, ali da li se može poštivati i tolerirati to njegovo naređenje — kada je u pitanju povjetarac? r.

Šibenski izviđači na logorovanju

Organizacija zborova birača

Nalazimo se na početku važne faze izborne procedure, koja se sastoji u utvrđivanju, koje će osobe biti kandidati na izborima odbornika narodnih odbora općina. Cinjenica da o ličnostima kandidata odlučuju sami radni ljudi predstavlja svakako najvažniju karakteristiku našeg izbornog sistema. Kandidiranje putem zborova birača postalo je već sastavni dio mehanizma socijalističke demokracije, koji se odlikuje bogatstvom raznih formi putem kojih naši trube-niči upravljaju i odlučuju u javnim poslovima. To daje i posebno političko značenje predstojećim izborima birača. Otuda i važnost svih onih političkih priprema, koje se poduzimaju za što bolji uspjeh tih zborova. Međutim, u vezi s održavanjem zborova birača pojavljuju se i određena organizaciona pitanja, o kojima treba voditi računa u pripremanju i radu zborova, a u svrhu, da se osigura zakonitost i pravilnost u postupku kandidiranja.

Budući da se izbori provode i za općinska vijeća i za vijeća proizvođača narodnih odbora općina, moramo razlikovati zborove birača na kojima se vrši kandidiranje za izbor odbornika u općinska vijeća od onih koji se održavaju u privrednim organizacijama i na kojima proizvođači predlažu kandidata za izbor odbornika u vijeća proizvođača.

U prvom slučaju zborovi birača održavaju se po političko-teritorijalnom principu i na njima sudjeluju svi građani određenog područja, koji uživaju opće biračko pravo. U drugom slučaju, zborovi se održavaju po organizaciono-privrednom principu i na zborovima sudjeluju radnici i službenici privrednih organizacija, kojima se po zakonu priznaje biračko pravo za izbor odbornika u vijeće proizvođača.

KVORUM ZA ZBOR BIRAČA

Za valjani rad zbora birača, na kojem se vrši predlaganje kandidata, potrebno je, da zboru prisustvuje određeni broj birača. Zakon o izboru i opozivu odbornika narodnih odbora (izborni zakon) propisuje, da se zbor može održati, ako je prisutno najmanje desetina ukupnog broja birača onog područja za koje se održava zbor, odnosno proizvođača, zaposlenih u privrednim organizacijama, za koje se održava zbor. No, ako bi desetina iznosila manje od pedeset, zboru treba da prisustvuju pedeset birača. Na primjer, ako izborna jedinica obuhvaća 800 birača, zboru treba da prisustvuje najmanje 80 birača, a ako izborna jedinica obuhvaća 400 birača, nije dovoljna desetina, to jest 40 već treba da ih je najmanje 50. To je smisao na-vedenog zakonskog propisa. Međutim, ako se desi da izborna jedinica za koju se održava zbor obuhvaća manje od pedeset birača odnosno proizvođača, usvojeno je načelo, da zboru mora prisustvovati nadpolovična većina birača, odnosno proizvođača te izborne jedinice. O tom zakonskom propisu treba voditi računa, jer još uvijek ima shvaćanja, da je za kvorum dovoljno pedeset birača bez obzira na broj birača, odnosno proizvođača izborne jedinice.

PREDSJEDNIŠTVO ZBORA BIRAČA

Radom zbora birača rukovodi predsjedništvo zbora, koje se sastoji od tri člana. Predsjedništvo izabiru birači, odnosno proizvođači

na samom zboru iz svoje sredine.

Predsjedništvo zbora sastoji se od predsjedatelja i dva člana. Zbor birača treba da izabere najprije predsjedatelja, a onda ostale članove predsjedništva zbora.

Prilikom predlaganja i izbora predsjedatelja potrebno je voditi računa o tome, da to bude osoba, koja će biti sposobna da izvršava radnje oko rukovođenja zborom. Predsjedatelj treba da bude upoznat s najvažnijim propisima, a napose onima, kojima regulira rad zbora birača i postupak kandidiranja. On je osoba, koja treba da osigura zakonitost u radu zbora birača. U tu svrhu predsjedatelj je dužan da objasni svrhu sazivanja zbora i način njegovog rada. U vezi s tim, dužnost je predsjedatelja, da između ostalog na zboru pročita čl. 36 do 40 izbornog zakona (na zboru birača u privrednoj organizaciji još i član 106 do 109). Predsjedatelj utvrđuje, da li postoji kvorum potreban za održavanje zbora birača, predlaže dnevni red, konstatira, kakav je dnevni red prihvaćen na zboru, rukovodi izborom kandidacione komisije i radom zbora birača u vezi s predlaganjem kandidata, podjeljuje riječ u diskusiji, rukovodi glasanjem o prijedlogu kandidacione komisije i t. d. Naglasiti treba i dužnost predsjedatelja, da se brine oko pravilne izrade zapisnika od strane zapisničara, kao i o tome, da zapisnik bude potpisan i ovjeren od ovjervoditelja zapisnika.

ULOGA I IZBOR KANDIDACIONE KOMISIJE

Zbor birača, na kojem se vrši predlaganje kandidata za odbornike, pod prvom točkom dnevnog reda vrši izbor kandidacione komisije. Prije samog izbora, zbor birača utvrđuje, koliko će članova imati kandidaciona komisija (od 7 do 15 članova). Kandidaciona komisija bira se iz reda prisutnih birača, a pravo predlaganja ove komisije ima najmanje deset birača. Smatramo, da je ispravan samo onaj prijedlog za izbor kandidacione komisije, koji zajedno podnosi najmanje deset birača s tim, da broj osoba u tom prijedlogu odgovara broju članova, koji treba da ima kandidaciona komisija, a koji je broj prethodno utvrdio zbor birača. Prema tome, ne bi ispravno bilo takvo predlaganje, gdje pojedini birači predlažu jednog ili više kandidata u kandidacionu komisiju, tako, da ukupno deset birača predloži ukupan broj članova kandidacione komisije.

Osnovni je zadatak kandidacione komisije, da na temelju prijedloga proizvođača sastavi i podnese zboru birača konačni prijedlog za utvrđivanje kandidata. Kod toga treba imati u vidu, da je kandidaciona komisija samo pomoćni organ zbora birača i da u svoj prijedlog ne može unositi pojedine osobe, koje nisu predložene od strane samih proizvođača na zboru.

SVA PRAVILA VAŽNA ZA KANDIDIRANJE

Prilikom kandidiranja potrebno je — između ostalog — voditi računa o propisu izbornog zakona prema kojem, na izborima za jedan narodni odbor općine ista osoba može biti kandidat samo u jednoj izbornoj jedinici. Ako se dogodi da se postupilo protiv toga i da je ista osoba kandidirana u dvije ili više izbornih jedinica, općinska izborna komisija — u postupku potvrđivanja kandidature — mora od-

baciti kandidaturu koja je kasnije podnesena.

Isto tako ista osoba ne može biti kandidat za odbornika u općinsko vijeće i vijeće proizvođača istog narodnog odbora općine. Ako bi se postupilo protiv toga propisa, općinska izborna komisija postupit će na isti način kako je to gore izloženo, to jest, odbacit će kasnije podnesenu kandidaturu.

POSTUPAK PREDLAGANJA I PRIHVATANJA KANDIDATA

Svaki birač, odnosno proizvođač ima pravo da predloži po jednog kandidata za odbornika. Prijedlozi se podnose usmeno.

U izbornim jedinicama, u kojima se bira više odbornika, grupa od pet birača, odnosno proizvođača može predložiti onoliko broj kandidata, koliko se bira odbornika u toj izbornoj jedinici.

Iako zakon izričito ne propisuje, u praksi je već prihvaćeno, da osoba, koja predlaže ukratko obrazloži svoj prijedlog.

Po završenom kandidiranju, odnosno predlaganju kandidata, zbor prekida rad za vrijeme, koje je potrebno kandidacionoj komisiji da sastavi prijedlog za utvrđivanje kandidata. Komisija ispituje prijedloge podnesene od strane birača odnosno proizvođača i sastavlja svoj prijedlog za utvrđivanje kandidata.

Prijedlog kandidacione komisije može obuhvatiti samo kandidate, koje su predložili sami birači, odnosno proizvođači. Prema tome, komisija nije ovlaštena dodavati druge kandidate. S druge strane, prijedlog komisije može obuhvatiti sve predložene kandidate, ali ne mora. Zakon ne propisuje dužnost komisije da obrazloži svoj stav, zašto u svoj prijedlog nije unijela neke od kandidata, koji su predloženi na zboru. Međutim, korisno će biti da to komisija učini kako bi se zbor birača kod konačnog glasanja mogao tek lakše odlučiti u odnosu na prijedlog komisije.

Kad zbor nastavi rad, predsjednik ili drugi predstavnik kandidacione komisije saopćava prijedlog komisije za utvrđivanje kandidata.

Zbor raspravlja prijedlog kandidacione komisije. Ako se u toku rasprave iznesu razlozi protiv kandidata, koje je predložila kandidaciona komisija ili prijedlozi za druge kandidate, kandidaciona komisija obavezno će ocijeniti istaknute razloge i prijedloge i podnijeti zboru birača svoj konačan prijedlog.

Zbor birača glasa posebno za svakog kandidata. Glasanje se vrši dizanjem ruku.

Što se tiče prihvaćanja kandidata, od strane zbora birača treba voditi računa o ove dvije nove stvari:

a) ni kandidaciona komisija ne mora obavezno predložiti zboru, a ni zbor ne mora obavezno utvrditi dvostruki broj kandidata od birača odbornika, koji se bira u toj izbornoj jedinici;

b) od kandidata, koje je predložila kandidaciona komisija prihvaćen je svaki onaj, za koga je glasala nadpolovična većina na zboru prisutnih birača. Međutim, novost predstavlja odredba, po kojoj se i ona osoba, koja je dobila preko 40% glasova na zboru prisutnih birača, smatra prihvaćenom kao kandidat i to u onom slučaju, kad je većinu glasova dobio samo jedan kandidat, odnosno manji broj kandidata od dvostrukog broja odbornika, koji se biraju u dotičnoj izbornoj jedinici.

Dr. B. Paža

Zajmovi zadrugama za obrtna sredstva Srediti financijsko stanje u poljoprivrednim zadrugama

Privredne organizacije iz nekih grana početkom ove godine dobile su na upravljanje početni fond obrtnih sredstava. Time se za redovnim obim poslovanja kod ovih privrednih organizacija više ne pojavljuje kredit, već fond koji je društvo stavilo na raspolaganje time privredne organizacije n su dobile taj fond. Ali, tom prilikom je kazano, da će se naknadno za zadrugne organizacije donijeti propisi sa kojima će se regulirati ova vrlo važna i osjetljiva materija u poslovanju poljoprivrednih zadruga. Ti propisi su sada objavljeni u Sl. listu FNRJ br. 34 od 14. kolovoza o. g. U Odluci Saveznog izvršnog vijeća o osiguranju obrtnih sredstava zadrugama kaže se, da će se zadrugama i poslovnim savezima, koji su već sada počeli sa poslovanjem, osigurati obrtna sredstva putem zajma za ta sredstva. Stedionice će biti

one koje će odobravati takove vrste zajma. Ipak, iako je ostavljen rok od šest mjeseci za primjenu ove Odluke, pred zadrugama i poslovnim savezima predstoje odgovorni i važni zadaci da još u toku ovog mjeseca srede svoje financijsko poslovanje. Naime, radi se o tome da se ovi zajmovi odobravaju sa rokom na 20 godina uz kamatu od 6%. No, pri tome je najvažnije utvrđivanje visine zajma sa kojim bi se pokrila redovna obrtna sredstva zadrugama. A to je posebno pitanje o kojem zadruga već sada treba da povedu ozbiljnu pažnju.

Dakle, visina zajma za svaku zadrugu ovisi o stepenu financijske sredenosti. Od sadašnjih redovnih kredita odbivaju se iznosi koji su utrošeni iz obrtnih sredstava u investicije, iznosi koji čine potraživanja od kupaca i drugih osoba poslije normalnog roka od 30 da-

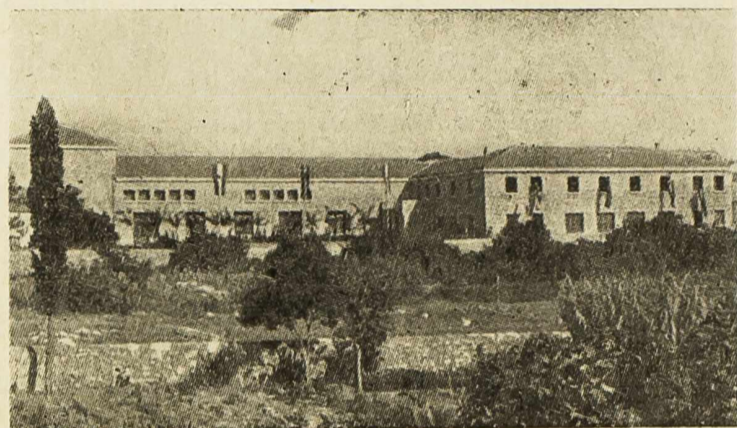
na za naplatu, iznosi koji otpadaju na manjkove i gubitke, kao i sva nenaplativa i sumnjiva potraživanja, kao i potraživanja zadruga u sporu. Kao uslov za dobivanje zajma treba da zadruga ima sređeno financijsko poslovanje, kako bi time u momentu izračunavanja zajma za dobivanje sredstava za obrtno poslovanje imala što manje odbitnih stavaka. A tih odbitnih stavaka prema stanju 30. lipnja o. g. ima dosta. To prije svega ukazuje na konstataciju, da su zadruga još opterećene balansom financijskih prestupa, koji čine nesređeno stanje i u pogledu same kreditne sposobnosti.

Prema posljednjim podacima dobivenim iz periodičnih polugodišnjih obračuna kod 32 poljoprivredne zadruga postoje manjkovi u ukupnom iznosu od 8.384.000 dinara. Sumnjiva i nenaplativa potraživanja čine isto tako veliku svotu. A posebno je opet pitanje nezgodnog kreditiranja zadruga. No, manjkovi su Ahilova peta nekih zadruga. Tako, kod zadruga Pirovac, Danilo Gornje, Stankovci i drugih ima po desetaka osoba koje duguju po osnovi manjkova. A to znači da je svako lice, koje je bilo odgovorno za materijalno poslovanje, pravilo manjkove na štetu zadruga. Bez svake sumnje radi se o jednoj nenormalnoj pojavi u poslovanju naših zadruga, o kojem treba već jednom ozbiljno povesti računa, jer nema nikakvih objektivnih razloga za manjkove, osim ako se pri tome ne misli na neobjektivno ocjenjivanje ljudi kojima se daje zadruga imovina na upravljanje. Trebalo bi kao kriterij uzeti u obzir davanje ljudi prije svega stručnost i osvjedočeno uvjerenje da čovjek voli rad i da zna raditi, jer slučajevi uzročnika manjkova u pravo dokazuju, da su ljudi, koji malo znaju, u većini slučajeva lakomisljeni i neodgovorni i posizaju za zadrugom imovinom.

U toku ovog mjeseca pričati će se radu na tome planu kako bi se omogućilo zadrugama da dobiju potrebne zajmове za pokrivanje obrtnih sredstava. Ali, pri tome je sada najvažnije da same zadruga, odgovorni ljudi na selu shvate, da treba prije svega imati financijski sređenu i organizaciono čvrstu zadrugu pa da će u tom slučaju i pitanje kreditiranja tme biti olakšano. Kreditna sredstva bilo u vidu kredita ili pak postepenim otplatama zajma u vidu fonda uvijek su društvena sredstva i nitko nema pravo za smanjenje nominalne vrijednosti tih društvenih sredstava, bilo da se radi o manjkovima ili lakomisljenom poslovanju, koje za sobom povlači gubitke.

Svrha je Odluke SJV da u roku od 20 godina i prije, što će opet ovisiti o ekonomskoj moći zadruga, da zadruga otplaćivanjem zajma stvore sebi odgovarajuće fondove obrtnih sredstava. To je regulirano propisima, time što za iznos anuiteta po zajmu zadruga povećava fond obrtnih sredstava. U toku ovog mjeseca trebalo bi angažirati sve snage na sređivanju financijskih poslovanja zadruga i svakim danom ih osposobljavati, postupno i strpljivo, za velike poslove koji ih očekuju u unapređenju poljoprivrede i njenog socijalističkog preobražaja.

Ante Deković

Vodice: Zadrugi dom

Osiguranje učenika

Početak školske godine donosi promjene kako u životu naših mladih sugrađana tako i u životu samog grada. Oživjele su naše ulice od vesele i nestašnog smijeha te igre naših mladih sugrađana. Vrlo često, međutim, tu lijepu sliku vesele mladosti znade narušiti kakva nesmetrenost kojeg malšana ili djevojčice, koja može imati za posljedicu i vrlo tešku nezgodu. Cesto smo bili svjedoci prometnih nesreća u kojima najviše stradaju baš oni — naši najmlađi i najmiliji. Zato početak školske godine za roditelje pa i za učenike predstavlja novi period ne samo veselja nego i briga.

Kao i ranije tako i ove školske godine Državni osiguravajući zavod osigurava učenike i studente od posljedica nesretnog slučaja odmah na početku školske godine. Osiguranje se provodi putem škola i premija se uplaćuje u samoj školi — pri upisu. Uplatom premije svaki učenik odnosno student osiguran je od dana uplate premije do 31. X. 1958. godine za posljedice nesretnog slučaja koji ga zadesi u svakodnevnom životu, u školi, na putu, pri igri, u kući, na izletima i dr.

Iz razgovora s drugovima iz poslovnice DOZ-a u Šibeniku saznali smo pod kojim uvjetima se mogu osigurati učenici. Uz relativno vrlo nisku godišnju premiju od Din 50 učenik se osigurava u slučaju nezgode na isplatu jedne određene svote novca. Npr. u slučaju smrti, uslijed nezgode, isplaćuje se Din 10.000, u slučaju potpune trajne opće nesposobnosti za rad Din 100.000, odnosno dio toga iznosa koji odgovara postotku gubitka opće radne sposobnosti. Uplatom ove premije pokriva se i troškovi liječenja do iznosa od Din 3.000, kada se učenik liječi od pretrpljenih povreda. Osim toga, DOZ isplaćuje po Din 25 za svaki dan, kada je dijete nesposobno za poohadanje škole, uslijed posljedica nezgode, ali najviše kroz 100 dana. Uplati li učenik na ime premije 100 dinara udvostručuju se navedeni iznosi, ujedno to je i najviši iznos premije, koji se može uplatiti za jednog učenika po ovom načinu osiguranja. Odstete se isplaćuju roditeljima ili skrbnicima.

Istina, ovim osiguranjem ne mogu se ukloniti opasnosti koje prijete našim mladim sugrađanima, a niti ukloniti posljedice nesretnog slučaja, ali isplatom osigurane svote omogućuje se roditeljima ili skrbnicima da pokriju najvažnije troškove liječenja, pogreba, i da djetetu osiguraju neki iznos novca ukoliko ostane invalid.

Ovim oblikom osiguranja, kao i ostalima, DOZ vrši svoju socijalnu funkciju: socijalno osiguranim roditeljima olakšava dopunske izdatke, nakon što je dijete nesrećeno, a onima koji nisu socijalno osigurani, jedini nadoknađuje najnužnije troškove liječenja.

U prošlog godini stradalo je 35 učenika, a isplaćeno je na ime odstete Din 408.823. U ovoj godini do konca srpnja stradalo je 19 učenika, a isplaćeno je na ime odstete Din 247.000. Ovih nekoliko podataka dokazuje da je osiguranje učenika od posljedica nezgode postalo veoma aktuelno u našem kraju. U tome veliki dio zasluge imaju i naši prosvjetni radnici koji su se angažirali u sklopu ove vrste osiguranja. Prema tome poslovnica DOZ-a u Šibeniku očekuje i ove godine suradnju školskih uprava odnosno učitelja i nastavnika. Ipak, moramo iznijeti i primjere gdje upravitelji škola ili učitelji imaju nepravilan stav prema ovoj društvenoj korisnoj akciji. Na pr. u nekim školama učitelji su odbili suradnju pri osiguranju učenika. Takvih primjera ima u našem kotaru nekoliko. Promatramo li našeg prosvjetnog radnika i kao društvenog radnika, postavljajući se pitanje, kako će takovi pojedinci opravdati svoj negativan stav u odnosu na roditelje, čije nesrećeno dijete nije obuhvaćeno osiguranjem radij propusta toga učitelja.

Riješen problem otkupa poljoprivrednih proizvoda na području općine Kistanje

Na području općine Kistanje postoje ogromne količine čokota vinove loze, stabala badema, ostalih voćnih kultura. Ali i pored toga, otkupi su stalno dosad zabrinjavali proizvođače: kuda sa proizvodima. Zadruga ovog područja bi popunjavale svoje podume, ali one nisu mogle da izvrše viškove proizvoda — naročito vina. Tako je dolazilo do toga da se je vino ili grožđe moralo voziti u vinariju Benkovac ili Drniš, te bi time dovelo do poskupljenja troškova proizvodnje i prerade, a time bi i cijena rasla kod potrošača.

Na području Bukovice, koje gravitira Kistanjama, može se u rodinim godinama proizvesti nekoliko stotina vagona grožđa. Ali poteškoće, koje su dosad bile, nisu išle u prilog povećanju proizvodnje vina ovog područja. Bilo je slučajeva da bi se grožđe vozilo u

Drniš i vraćalo. Bilo je i negodovanja kod proizvođača. Vodila se uporna borba da se u Devrskama izradi veliki vinarski podrum, ali u tome nije ništa učinjeno, iako je taj kraj pun sirovina za podrum.

Voćarsko - vinogradarski savez iz Šibenika u sporazumu s NO općine Kistanje, donio je odluku da u Kistanjama uredi skladište za otkup zemaljskih proizvoda. Tako će postojati veliki podrum kapaciteta od 40 vagona, te ogromne prostorije za uskladištenje estalih proizvoda: badema, vune i dr. Prostorije se već uređuju, te će ovih dana stići i ambalaža za otkup. Savez će vršiti otkup samo od OPZ na veliko a preradivat će u svom skladištu. Dosad su otkupljene velike količine badema i jagoda koji su uskladišteni, te će po potrebi biti otpremani u razne krajeve.

Ljudi kamenjara

Bukovica. Tvrđ je to i opor kraj. Svugdje sivi kamenjar, išaran niskom dračom i grabovinom. Kao da ništa drugo ovdje ne može ni rasti. Na tom prostoru caruje sitno grmlje i kamen. Nekad je bilo i stoličnih hrastova. Ali ih ljudi uništise. Vjetar i kiše su odnosili zemlju. Kamen je ostao.

Zima je oštra i duga s čestim snijegom i studenom dinarskom burom. Od vjetrova nema nekog prirodnog zaklona, jer je kistanjski kraj otvoren i kao ravna ploča. Gledajući izdaleka rekao bih da je cijelo ovo područje plodna ravnica.

Svako ljetu donosi žegu i žed, i ono malo kiše što padne začas se izgubi u pukotinama u zemlji i kamenu. Zemlja ponovo ostane suha, ispucana, željna nove kiše.

Sela su raštrkana sve od korita Zrmanje, pa do strmih litica Krke-Smještina su tamo, gdje se može nešto izbiti iz siromašne zemlje. Ali seljaci su ipak ponosni na svoj kraj, na svoj kamenjar. Da ih na drugom mjestu čeka bolja zemlja, ipak ovu ne bi oni ostavili. Znaju da im je teško. Pokoljenja su se mučila na ovom kamenjaru i izdržala su, pa će valjda i oni!

Čudno je ovo područje Bukovice, Svagdje se priča o Bukovčanima. Tvrđi su kao njihov kamenjar, oštiri kao zima, vrući kao njihov ljetu. U danima Narodno-oslobodilačke borbe nicali su po ovom kršu prvi partizani. Neustrašivi, prkosili su neprijatelju. Za vrijeme od četiri godine teške borbe protiv okupatora, radali su se cvdje

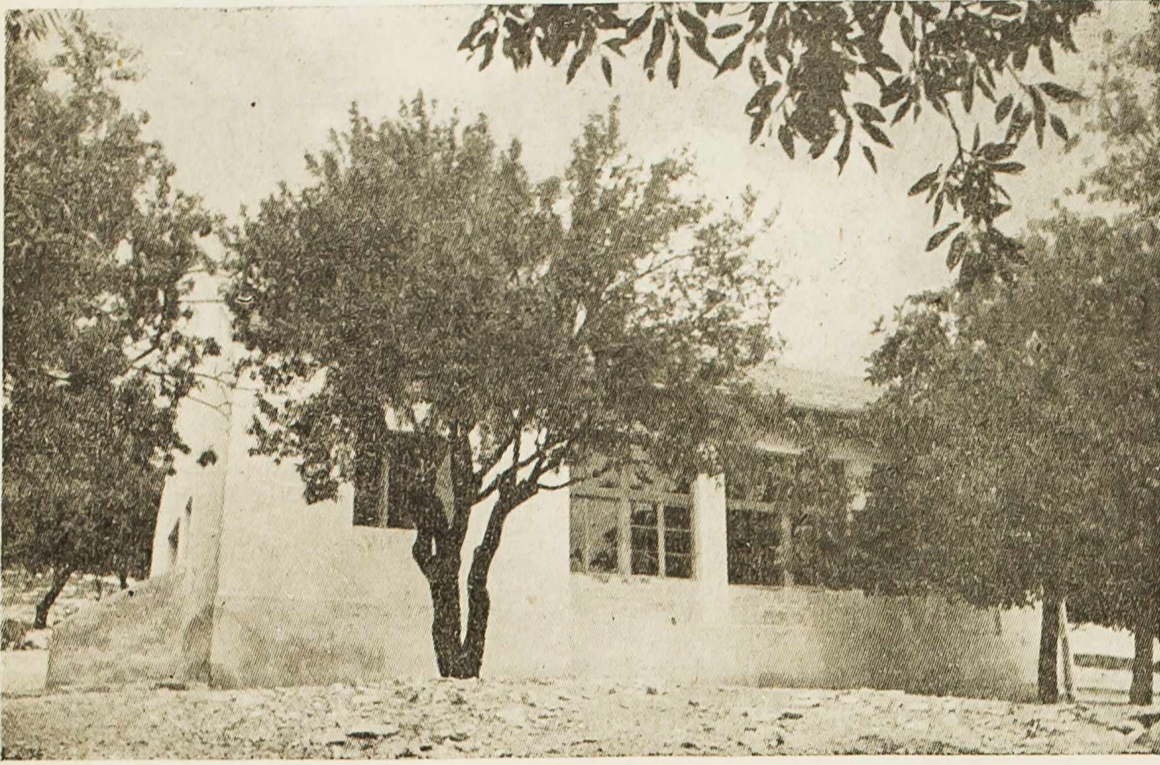
ve novi i novi borci. I Bukovčani, ti ljudi kamenjara, izdržali su sve.

Način života mijenja ljude, njihove običaje i navike. Novo vrijeme donijelo je nešto novo, progresivnije. Naša revolucija je promijenila ovaj kraj. Narodna vlast ulaže velike napore da poboljša život tih ljudi na kamenjaru. Nestaje pomalo starih čadavih kuća i petrolejki, nestaje staroga načina života i starih običaja.

Ranije je kamenjar bio pust i siv. Sad će ga presjecati željeznička pruga. Dalekovodi i telefonske linije pružaju sasvim drugu sliku tog kraja. Niknut će novi bajamici, a na hiljade rašeljniki bit će nakalamljeno. Već sada je velik interes za uzgoj merino ovce.

Mijenja se život ljudi kamenjara.

S. Radulović

ŠKOLA U ZEČEVU

Više pažnje posvećivati uređenju školskih zgrada

Škola kao jedina kulturno-prosvjetna ustanova u mnogim našim seoskim sredinama treba da ima svoj estetski i kulturni izgled i neki unutrašnji red. Na terenu našeg kotara imamo mnogo novosagrađenih školskih zgrada i moramo priznati da su to lijepe i solidne građevine — pravi ukras svome seoskom selu, ima i takovih školskih zgrada, koje je već nagrizao zub vremena, no pažnjom i brigom održavaju se, uljepšavaju i dobro još koriste namjenjenoj svrsi. Međutim, kad nekim školskim zgradama pridemo malo bliže ili pak udemo u njih, raniji prijatni utisak zamjenjuje neko mučno osjećanje. Vide se tragovi zapuštenosti i izvjesnog nemara, razlupani prozori, vrata bez kvaka i brava, nečistoća po učionicama i drugim školskim prostorijama. Još gore ako je to pojava u novosagrađenim školama. Ako škola nije po svom estetskom izgledu i unutrašnjem redu iznad seoske kuće, onda nek nas ne zabrinuje što u nekim seoskim školama vidimo učeničke nečiste, neuredne, nepočišćene, što čistačice ne čiste školske prostorije i dr. U takovoj situaciji učiti djeca higijeni, raditi na razvijanju kulturnih i higijenskih navika ostaje samo puko fraziranje i teoretiziranje.

Na gornja zapažanja i kritiku skloni smo da između sebe svu krivicu za takovo stanje po školama zbacimo na seoske učitelje i premala materijalna sredstva određena za održavanje škole. Nesto tu i ima istine, ali ako podemo u neku susjednu školu i vidimo njenu zgradu, iznenaduje nas njena čistoća, urednost, red i brižljivo staranje upravitelja te škole i ostalog nastavnog osoblja.

Riječ je naročito o onim školskim zgradama nedavno sagrađenim, a već danas svojim izgledom i unutrašnjim uređenjem više djeluju neestetski i neodgovorno, kako na učeničke tako i na čitavu svoju okolinu.

Prošetamo li terenom kotara zaštitimo da je veliki broj školskih zgrada, koje strše, kao da su na usamljenom otoku, upadljive svojom veličinom i skladnošću, ali naokolo škole nikakova zelenila, ograda, cvijeća, ni vrta, ni igrališta itd. Tamo i gdje postoje školski vrtovi više se koriste za lične potrebe nastavnog osoblja, a manje u nastavne svrhe. O svemu tome diskutiralo se je na sastancima i savjetovanjima sa prosvjetnim radnicima, na radnim zajednicama na sjednicama školskih odbora, takove se primjedbe i potrebne upute daju i od strane školske inspekcije pri pregledu škola.

Stanje je ponegdje zabrinjavajuće, potrebno je ubuduće izmijeniti odnos prema pitanjima uređenja školskih zgrada, školskog okoliša, podizanju vrtova, igrališta i dr., jer za to postoje i opravdani odgovorno-obrazovni razlozi. Pred školskih organa trebaju se više zainteresirati i drugi faktori, koji se bore za materijalno osiguranje i unapređenje rada u našim školama, a kao i oni faktori koji rade na unapređenju poljoprivrede na našem kotaru. Njihovu inicijativu i pomoć prihvatiti će i organizacije SSRN na terenu, Narodna omladina i učenički roditelji.

Ne mogu se stvari uopćavati i tvrditi da za to ne postoje uslovi i ako ima i objektivnih teškoća u

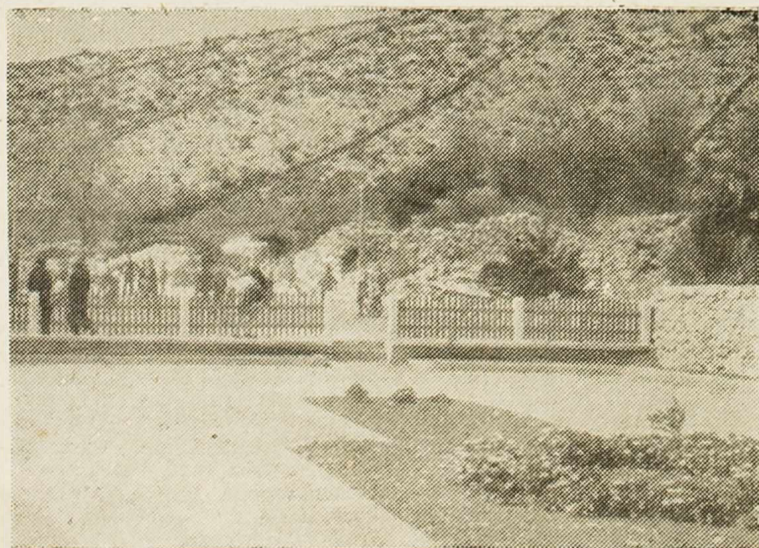
našoj okolini i te što su mnoge školske zgrade u poslijeratno vrijeme podizane na privatnom zemljištu, da neke škole ni danas nemaju svog životnog prostora (ni vrta, ni dvorišta, ni igrališta, ni uopće okoliša). I sve dok se ne riješi pitanje vlasništva zemljišta oko same školske zgrade, ostat će i nadalje otvoreno i neriješeno pitanje uređenja školskog okoliša.

Prilikom podizanja novih školskih zgrada u nekim mjestima na našem kotaru treba prvenstveno rješavati i pitanje vode, jer mnoge škole i u tome oskudjevalju, pa nemaju čak ni svoje čatrnje. Tamo gdje postoje povoljni uslovi i mogućnosti treba stvar pokrenuti, jer nisu u pitanju samo materijalna sredstva, već i samoprijevoz, samoinicijativa, zalaganje, upornost i dobra volja učitelja u dotičnim selima i školskog odbora oslanjajući se na pomoć i društvenih faktora u seoskim sredinama. Ako posjetimo Narodnu školu u Dragi (općina Pramošten) ne ćemo se moći oteti utisku divljenja, da je u toj školi savršeni red, da je sve lijepo i uredno i u školi i oko školske zgrade. Škola ima lijepu urvenu ogradu, lijepo uređeno dvorište, puno cvijeća i zelenila, kiupe za odmor učenicima, bunar sa pumpom i td. a što je sve djelo zaslug učitelja druga Stjepana Gustaka. Sa tom školom ponose se učenicima i čitavo seosko društvo.

U općini Skradin Narodna škola Krković nastojanjem učitelja Roka Ukić također se uređuje i uljepšava školski okoliš pod mašinskim uslovima, jer se školska zgrada nalazi na terenu punom kamenja i neplodne zemlje.

Narodna škola Podumci (općina Drniš) zalaganjem učitelja Vladimira Bulin, te Narodna škola Vrpolje (općina Šibenik) zalaganjem učitelja Bujasa i druge škole mogu da posluže i ostalim samo kao uzor, kako sva nastojanja dobrih domaćina i uloženi trud radaju plodom.

Navedeni primjeri potvrđuju kako se sa malo više dobre volje, sa dobrom organizacijom posla i uz manja materijalna sredstva može ipak nešto postići. Mogu poslužiti za primjer i mnoge predratne generacije učitelja, koji su pod mnogo težim uslovima radili po selima sadašnjeg našeg kotara, pa su mnogo uradili na uređenju školskih okoliša, na podizanju voćnjaka, pčelinjaka, peradarnika, vrtova, na poljoprivrednom prosvjećivanju i kulturnom uzdizanju zaostale sredine.

Školsko dvorište u Dragi

Danas — u našem vremenu — kada se toliko istice potreba povezivanja škole sa životom, kada se čine ogromni naponi na ubrzanom razviku poljoprivrede, kada se radi na formiranju školskih zadruga i tu, donekle je zanemarena podstacanje, pomaganje i upućivanje učitelja, kako da podižu vrtove, voćnjake, pčelinjake, da uređuju školski okoliš i da praktično upućuju svoje učenike i njihove roditelje na usvajanje suvremenih metoda rada u poljoprivredi, a što je od velike koristi i samoj seoskoj nastavi-pogotovo na selima. Nastavnički kadar po selima je pretežno mlad i neiskusn za ovaj rad, kao svaki početnik, pa im treba pomoći putem raznih kraćih tečajeva, oduševiti ih za taj rad, dati im potrebna uputstva i dr. Ne bi bilo loše da se na kraju školske godine, škole za najbolje uređene vrtove, igrališta, dvorišta, voćnjake, podizanje škol. ekonomija ili škol. zadruga nagrade, ne u novcu, već dobiju sadnice, poljoprivredni alat, raznu opremu za peradarnik ili pčelinjak, učitelje koji su se u tom radu naročito aktivizirali i postigli dobre rezultate i utrošili veći dio svog slobodnog vremena u tu vanskolsku aktivnost trebalo bi svakako novčano nagraditi. Materijalna sredstva bi zajednica lako osigurala, jer bi za nagradivanje dosle u obzir 2 do 3 najbolje škole na kotaru ili općini.

Ima na terenu našeg kotara pokušaja osnivanja školskih zadruga. I ako u svojoj početnoj fazi, uspjesi su već vidljivi. Osnivanje škol. zadruga je od velikog odgovornog značaja za naše mlade narastajuće seoske škole (rentabilnost je sekundarna stvar) i svaku inicijativu naših škola za formiranje škol. zadruga trebaju svi društveni faktori da objeručke prihvate, podrže i pomognu. Tako će se naša narodna škola brže afirmirati kao društvena ustanova i brže će se ostvariti i proces njenog preobražaja u izmjeni cjelokupnog njenog unutrašnjeg života i rada. Kao progresivna društvena ustanova više će učestvovati na unapređenju života uopće, napose na podizanje materijalnih i kulturnih uslova svoje sredine za koju je vezana, tim više ako je sredina zaostaliya.

T. S.

kultura - prosvjeta - kultura

Tema za diskusiju

Kazalište lutaka i publika

Danas možemo bez oklijevanja reći, da je lutkarstvo umjetnost budućnosti. U to nas posebno ne mora uvjeravati ni jedan Obrascov ni jedan Harro Siegel; jedini dokaz, da je to činjenica, jeste interes malšana (i ne samo njih) za svoje kazalište, koje će za njih danas-sutra, uvjereni smo, postati nasusna potreba.

Do ove smo konstatacije došli prateći dosadašnji rad i uspjehe kazališta lutaka u Šibeniku. Naime, imali smo priliku prisustvovati mnogim predstavama i uvjeriti se »na licu mjesta«, kako malšana živo i neposredno reagiraju, uživavajući se u zgodne (sa razdraganim poklicima) i nezgode (iskrenim suzama u očima) svojih malih, omiljenih junaka iz bajki. Ali ne, to sada za njih, u prvom redu za njih, više nisu bajke u onom bukvanom, klasičnom smislu te riječi, niti su to sture bakne priče kraj kamina, to je sada onaj pravi, istinski život, život koga oni sami žive.

No naše je kazalište lutaka, bez sumnje, steklo puno pravo na život i ono je opravdao svoje postojanje u svakom pogledu. Ono iz predstave u predstavu potvrđuje umjetničke sposobnosti mladenackog poetnog i homogenog kolektiva, i na taj način daje naslutiti, da će ubuduće njegove izvedbe biti na još većem umjetničkom nivou. Tu činjenicu, uostalom, najbolje ilustrira 130 predstava u prošloj sezoni, sa preko 13.000 posjetilaca.

Razgovarali smo sa direktorom Kazališta lutaka drugom Ivezicom i on nam je optimistički tvrdio, da će se u bliskoj budućnosti broj posjetilaca znatno povećati, kako iz redova malšana, tako i iz redova starjani. Jer, glavno je, veliki, zainteresirati roditelje i nastavnike za ovo naše kazalište, kome bi trebalo zaista pomoći, a pomoći će mu se tako, da ga se zavoli i redovito posjećuje.

Nego, kako i na koji način, za pravo, doskočiti ovom problemu? Konkretno, kako zainteresirati publiku za kazalište lutaka? Po mišljenju Ivezica, preko društva »Naša djeca« i organizacije SSRN mogle bi se organizirati predstave za onu djecu, koja su prepuštena ili ravnodušnosti nezainteresiranih roditelja ili ulici. Onda, nastavnici i pedagozi u osnovnim i osmogodišnjim školama mogli bi dosta pridonijeti rješavanju ovog

problema, govoreći djeci na satu materinjeg jezika o živim lutkama, koje će im priuštiti toliko radosti i uzbuđljivih doživljaja. Osim toga, kazalište lutaka, počam od ove sezone, prikazivat će premijere isključivo za roditelje i pedagoge, pa tako bi i to bio jedan od putova ka ostvarenju cilja. Putova, kako vidimo, ima više, samo bi trebalo koraknuti i nešto u tom pravcu učiniti.

R.D.

Slike i skulpture Slavka Draganića

Ljubitelji umjetnosti u našem gradu imali su ovih dana nov doživljaj razgledavajući samostalnu izložbu slika i skulptura sagrađanina Slavka Draganića puk. JNA. Nepretenciozno, i sa malim brojem eksponata, predstavio se autor šibenskoj publici, koja ga je primila s interesom izraženim kroz brojne posjete izložbi.

Draganić nije od onih umjetnika, koji su ušli u umjetnički život u mladim godinama, iako je sklonost za umjetnost imao od najranijih dana, već se kao umjetnik afirmira u zrelijim godinama radeći kao amater. Možda je čva okolnost bila razlogom da je umjetnikov razvojni put karakteriziran naglim napuštanjem realističkog pravca, kojim iako po nekom pravilu, započinjaju svi umjetnici, da bi vrlo brzo prešao na traženje svog ličnog izraza savremenim tretmanom. Po svemu sudeći, od svih utjecaja, na umjetnika je najviše utjecao moderan kubi-

zam sa svojim trezvenim formama. Iako relativno mlad, kao umjetnik, Draganić je pokazao umjetničku zrelost stvarajući uravnotežene kompozicije i solidan sklad boja, što se naročito osjeća u slici »Prelije«. U skulpturi je umjetnik konzekventan svom likovnom izrazu u kome također dominiraju kubiističke forme s ujednačenom kompozicijom masa. Strogost linija i jednostavnost oblika nisu na uštrb dinamičnosti i plastičnosti izraza, što se najbolje vidi u skulpturi »Prenošenje ranjenog borca«.

U pogledu tematike slika može se konstatirati želja umjetnika da se ogleda na više polja slikarskog tretmana (»Mrtva priroda«, pejzaž, figuralne kompozicije i gradski motivi). Po svemu sudeći najveću sklonost osjeća za figuralne kompozicije, koje su protikane elementima folkloru i to onog sa našeg krša, čiji je ambijent, sivila i sumornosti, s uspjehom dočaran.

Steta je da nismo imali prilike vidjeti umjetnikov domet kod slikarskog portreta, što bi bilo svakako interesantno, s obzirom da se ljudski portret smatra za najviši domet slikarske umjetnosti.

U skulpturi jedina tema je čovjek — figura. Portreti su radeni u prvot fazi umjetničkog rada, ikada je realizam bio osnovna nota u Draganićevom stvaralaštvu. U skulpturama koje karakteriziraju današnju fazu umjetnikovog izražavanja, osjeća se želja umjetnika da izrazi našeg čovjeka sa najmarkantnijim njegovim odlikama (snaga, dostojanstvo i neposrednost uzdržljivog izražavanja osjećaja). Sve je to prikazano samo obrisima figura, bez detaljiziranja likova, što dokazuje još jednom, da je umjetnik srazmjerno vrlo brzo našao samoga sebe.

Nadamo se da će Draganićev razvojni put ići ka još višem stupnju umjetničke realizacije i da izloženi radovi nisu najviši domet kojeg je on postigao. Mi mu na tom putu želimo daljnje uspjehe i vjerujemo da ćemo još koji put imati prilike susresti se s njegovim umjetničkim radovima.

Ing. arh. Milivoj Nadaški

Gostovanje Narodnog pozorišta iz Titograda

Herojska pobuna mornara iz Boka 1918. godine svakako je zaslužila jednu »herojskiju« obradu od one crnogorskog književnika Radoslava Rotkovića u drami »Četvrti ugaon«, koju je ovih dana u Šibeniku izveo ansambl Narodnog pozorišta iz Titograda. Sve se svelo na beskrajno i nategnuto međusobno optuživanje trojice vođa pobune neposredno prije izvršenje smrtnih presude. Neuvjerljivo, namješteno, siromašno, nezanimljivo i dosadno. Rijetki su momenti u kojima su se mogli nazrijeti literarni kvaliteti autora, koji nauzima istaknuto mjesto u crnogorskoj književnosti. Potrebna je zaista velika snaga umjetničkog izraza, koji bi omogućio praćenje s interesom skoro dvosatnog natezanja trojice osuđenika u tamnici, koji čeliji, koja sama po sebi omogućava svaku akciju i dinamičnost. Pa makar da su režija i gluma kompenzirali nedostatke tek-

sta. Ali, što je god lošiji tekst, toliko su potrebne veće sposobnosti redatelja i glumaca, da bi učinili predstavu, barem donekle, interesantnom. A oni, u većini, takove sposobnosti nisu pokazali. Režija lije Nikolača bila je prilično neinventivna, mzasncen vrlo siromašan, a masovne scene pobune na početku naročito beživotne i nezgrapne. Od trojice glavnih protagonista Dobrica Stefanovića (mornar Šišgorić Jerko) djelovao je mnogo uvjerljivije i impresivnije od Petra Begovića (vodnik Raš František) i Nedeljka Pajevića (mornar Grabar Anton).

Gostovanje titogradskog teatra bilo je prilično kasno objavljeno, ali usprkos tome predstava je bila dosta dobro posjećena, te je steta što se gosti nisu predstavili u svojoj pravoj vrijednosti, jer bismo sigurno bili nepravedni kad bismo njihovu vrijednost ocijenili prema prikazanoj predstavi. — b —

Zabilježeno u Rogoznici

Priča o školi

Od Rogoznice do Primoštena ima sat vožnje brodom, a brod polazi iz Rogoznice za Primošten samo jednom na dan, ujutro rano, i vraća se samo jedamput, poslijepodne u pet sati.

U Rogoznici bila je samo šestogodišnja škola, a kad bi je djeca završila, postavilo bi se pred njih i njihove roditelje pitanje: kamo sada?

Da upisuju sedmi i osmi razred u Primošteni pa da svakog dana putuju brodom u Primošten i da gube cijeli dan? Predaleko i previše naporno za djecu.

Zbog toga su Rogozničani odlučili da svojoj djeci otvore osmogodišnju školu.

Postojala je zgrada, stara i zapuštena, postojalo je i nekoliko učitelja, ali bilo ih je premalo i za postojeću školu. Perspektive za otvaranje osmogodišnje škole nisu bile ni malo ružičaste, ali stanovnici Rogoznice nisu se lecnuli, nego su se dali na to da uredi školu.

Narodni odbor općine dao je materijal — sve ostalo dali su sami Rogozničani — novac i dobrovoljni rad — i preko ljetnih praznika uređena je stara i dotrajala

školska zgrada od glave do pete, stono riječ.

I ne samo zgrada, nego i stanovni za nastavnike. I to lijepi.

Četiri velike prostrane zračne i čiste učionice, školsko dvorište, gimnastička dvorana, školska kuhinja.

Rogozničani su htjeli imati osmogodišnju školu za svoju djecu. I imaju je. Stvorili su je vlastitom inicijativom i vlastitim snagama. Završavaju se posljednji radovi na školi, a u onim učionicama, koje su uređene, već se održava nastava.

Upisano je preko stotinu učenika, od toga više od polovice u više razrede.

Gledano s formalističkog gledišta to se čini malo za jednu osmogodišnju školu i kao da nije dovoljan argument za otvaranje takve škole kakva do sada nije postojala u Rogoznici.

Ali, Rogoznica je industrijsko mjesto, gdje su ljudi samim time što već mnogo godina rade u industriji napredniji i prosvjećeniji, i ti ljudi su svijesnj toga kakvu ulogu igraju škola i prosvjeta u životu pojedinca i naroda, pa su zato i željeli što bolje škole za svoju djecu i sami učinili sve, to

su mogli, da Rogoznica dobije osmogodišnju školu.

Sada se radi samo o tome da se pojača nastavni kadar u toj školi, kako bi se rad mogao posve redovito odvijati, a to je pitanje dana.

Ova akcija Rogoznice za dobivanje osmogodišnje škole može da bude primjer i mnogim drugim mjestima, jer je to jedan od putova za bolji život budućih generacija.

T.F.

GRADNJA ŠKOLSKE ZGRADE U RUPAMA

Narodni odbor skradinske općine otpočeo je ovih dana s gradnjom nove školske zgrade u predjelu Laškovića nedaleko Roškog slapa. U tim radovima za koje su osigurana potrebna sredstva sudjelovat će i velik broj ljudi iz Rupa na dobrovoljnoj osnovi. Dok se ta zgrada ne dogotovi, nastava će se održavati u jednoj privatnoj kući koja će se u tu svrhu adaptirati.

(MS)

Lijep primjer drugarstva

Pred nekoliko dana teško je obolio 16-godišnji učenik Učiteljske škole u Šibeniku Josip Gabrić. Rodom je iz Otavica općine Drniš. Njemu je čir na želucu počeo naglo krvariti i morao je u bolnicu. Broj crvenih krvnih zrnaca spao je na 1,3 milijuna od normalnog 5 mil. Glavni lijek koji mu je mogao spasiti život bila je krv. Došli su roditelji i dali su krv, ali želudac je i dalje krvario. Trebalo je ponavljati transfuzije, a krvi nije bilo. Tada su se javili njegovi drugovi iz Učiteljske škole a poslije i učenicima viših razreda gimnazije kao dobrovoljni davaoci krvi. Mnoge je trebalo odbiti, jer su premladi, no neki su bili »dosjetljiviji«, rekli su da imaju više godina da im se krv uzme. Krv je uzeta od sljedećih drugova i drugarica: Dušan Balković, Milka Kovač, Anka Ačarić, Frane Tesoloto, Pava Roca, Ivo Lušić, Marko Nadoveza, Ante Lučev, Šime Živković, Anđeljka Dukić i Mijo Jurić.

Ovom malom žrtvom, koju su oni učinili, spašen je jednom čovjeku život, a svi su oni osjetilo ono rijetko zadovoljstvo, koje osjeća čovjek, kad čini dobro. K.

Saobraćajna nesreća

16. IX. oko osam sati došlo je teže saobraćajne nesreće na željezničkoj pruzi između Perkovića i Splita. Teretni vlak išao je prema Splitu i na manjoj stanici brdašće zadnja dva vagona iskočila su iz tračnica, a zatim nalezli na vagonu pred njima i preturnuli ih. Kočničar Josip Mujan iz Žitnice, koji je teže ozlijeđen u ovoj nesreći kaže: »Osjetio sam mažan trzaj i vidio da su zadnji vagoni iskočili iz tračnica. Odučio sam da odmah iskočim iz vagona, ali sam najprije htio pomoći da se vlak zaustavi. Počeo sam kočiti svoj vagon, ali je za čas na-

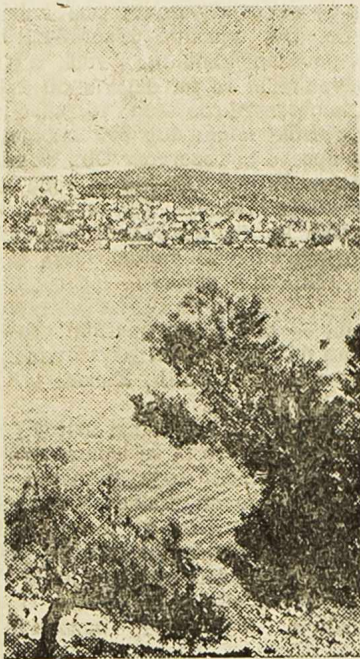
GRADSKA KRONIKA

Nadriobrt - štetna pojava u zanatstvu

Nadriobrt na području kotara, a naročito u Šibeniku je zahvatio velike razmjere. Glavni uzroci ove pojave su: nedovoljna kontrola, slaba primjena propisa, blagi postupak nadležnih organa na podnesene prijave i pomanjkanje sudarne zanatlija sa Zanatskom komorom. Pojava nadriobrti je najčešća kod zidarskih radnika, što je uvjetovano intenzivnom stambenom izgradnjom u Šibeniku. Tim poslom se bave radnici, koji su većinom zaposleni kod raznih poduzeća. Njima je posebnom uredbom i odobreno, da poslije svog radnog vremena mogu obavljati zanatsku radinost uz plaćanje minimalnih taksa. Međutim, desi se, da ove osobe prihvate posao milijunske vrijednosti, a to već prelazi okvir djelatnosti citiranog spomenutog uredbom. Na inicijativu Zanatske komore u Šibeniku, NO općine je poduzeo neke mjere za suzbijanje ove štetne pojave, dok su drugi NO-i općina za to bili dosta nezainteresirani, pa se nadriobrt počeo sve više širiti i po našim selima. Pri tretiranju ovog problema ne bi

trebalo zauzeti kruti stav. Naprotiv, smatra se, da se radniku može dopustiti da dopunskim radom u izvjesnoj granici sebi olakša uslove života, što je, uostalom, u skladu sa načelima socijalističke

zajednice, ali kad taj rad prelazi granicu radne mogućnosti pojedinca u cilju sticanja što veće zarade na račun drugoga, treba poduzeti najoštrije mjere, da se on suzbije. (Z.)

Brodovi u luci

Iz luke je isplovilo engleski brod »Pavia« sa 180 t bukovine za Veliku Britaniju, talijanski motorni brod »Evaristo«, koji je odveo 600 t pirita za Italiju, zatim talijanski brod »Ermenegildo« sa 530 t pirita za Italiju i domaći brod »Radnik« sa 531 t olova, 2,5 t bizmuta i 250 t feromangana za SAD.

U luci se nalazi jugoslavenski brod »Zadar«, koji vrši ukrcaj olova i drveta za sjevernu Evropu, jugoslavenski brod »Plitvice«, koji iskrcava teret pšenice iz SSSR i jugoslavenski brod »Lošinj«, koji iskrcava ugljen iz SSSR (Z.)

ŠIBENSKO KAZALIŠTE LUTAKA U DRNIŠU

U nedjelju je u Drnišu gostovao Kazalište lutaka iz Šibenika, gdje je u prostorijama kina »Zora« izvelo dječju bajku »U carstvu patuljaka« od M. Širole. U režiji Ilije Ivezica izvedene su dvije predstave, koje su bile veoma dobro posjećene. (m)

U školi za opće obrazovanje otvara se peti razred

U novoj školskoj godini na šibenskoj radničkoj gimnaziji otvorit će se jedno odjeljenje petog razreda, u koji će biti primljeno oko 20 učenika. Za one koji će pohađati šesti, sedmi i osmi razred otvorit će se kao i dosad večernji tečajevi od kojih će dva raditi i

na željezničkoj stanici za tamošnje radnike i službenike.

Niže razrede ove škole pohađat će ove godine oko 200 lica pretežnim dijelom radnika poduzeća TLM »Boris Kidrič«, zatim tvornice elektroda i ferolegura, »Izgradnje« i »V. Škorpika«.

Prvi televizijski prijenos

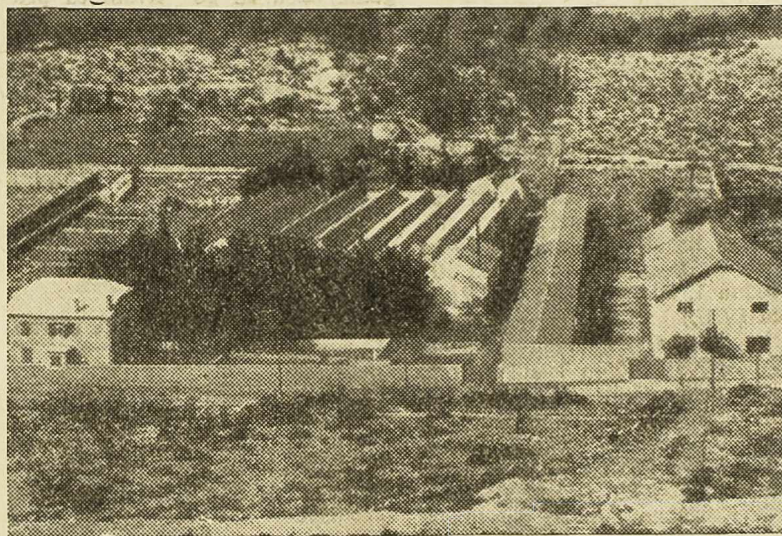
Na prijemniku koji je izložen u radio centru, u Ulici 12. kolovoza 1941., u subotu poslije podne je izvršen prvi televizijski prijenos u Šibeniku. Gradani su tom prilikom mogli pratiti dio programa talijanske TV mreže. Zbog nekih tehničkih nedostataka prijem nije bio potpuno čist.

Radio centar nabavio je ovih dana u Zagrebu dva televizijska prijemnika marke »Philips«, francu-

ske proizvodnje, kojima je cijena 170 hiljada dinara.

Preko 4000 hiljade turista

U toku ljetnih mjeseci zabilježen je veći broj domaćih i stranih gostiju koji su učinili posjet Šibeniku i okolici. Tako je u Šibeniku boravilo oko 2800 domaćih i preko 1200 stranih turista s ukupno 6800 noćenja. Od stranih gostiju najviše je bilo Nijemaca, Francuza, Austrijanaca, Engleza i Švicaraca, dok su u manjem broju bili zastupljeni Holandani, Belgijanci i dr. I u primorskim mjestima šibenskog kotara zabilježen je velik broj gostiju. Najviše ih je ipak bilo u Zlarinu, Vodicama i Murteru.

Tvornica tekstila »Jadranka«

ŠIBENIK kroz vijek

nog poduzeća 6—28
Jadranska linijska plovidba 5—82

VLAKOVI

Brzi vlakovi za Zagreb (via Bihać) u 11.01, v'a Gospić u 19.38. Putnički vlakovi (via Gospić) u 7.50 i 14.26. B-zni vlak za Beograd (via Bihać) u 23.10. Šibenik — Split u 4.39, 7.50 i 15.45. Brzi vlak za Zagreb (via Gospić) u 23.10 (28. VI.—28. IX.), i u 15.45 (via Gospić) od 30. VI.—8. IX.

MATIČNI URED

ROĐENI

Srdan, sin Momčila i Mirjana Radulović; Nenad, sin Marinka i Tone Škugor; Ivan, sin Mate i Ane Vukšić; Snježana, kći Ive i Ljubice Stanić; Ljiljana, kći Bože i Svetinke Jurić; Ines, kći Karmela i Mire Lulić; Stevo, sin Đure i Danice Branković; Ante, sin Vinke i Ane Nižić; Irena, kći Velimira i Nevenke Zorić; Mislava, kći Ivana i Majde Vrtodušić; Darko, sin Davora i Radojke Filipi; Jurica, sin Ivana i Jele Arambašić; Marinko, sin Mile i Karmele Živković; Veseljko, sin Rajka i Savke Vasić; Radojka, kći Bože i Pere Sekula; Miroslav, sin

Bože i Save Ležaić; Marija, kći Gojke i Ane Zjalić i Diana, kći Ive i Anke Lugović.

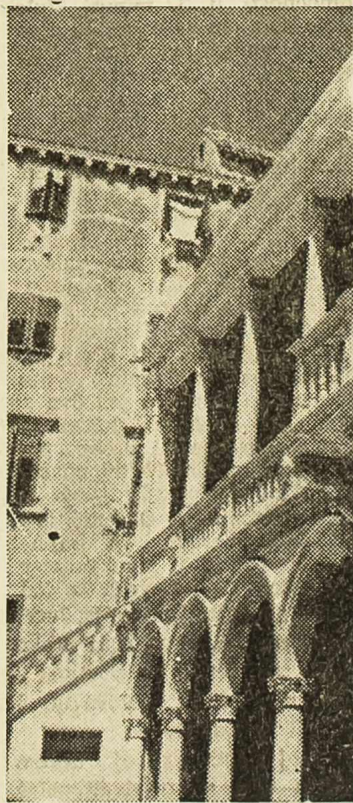
VJENČANI

Ostertag Ivan, mehaničar — Vinčić Nadežda, službenik; Reskušić Josip, modelar — Skroza Dara, službenik; Zenić Petar, elektrovarilac — Mišura Ruža, službenik; Jurković Vinko, radnik — Jusić Marija, radnica i Rošini Nikola, radnik — Grgas-Bego Ljubca, domaćica.

UMRLI

Grubišić Rafaela rođ. Karadole, stara 67 god. i Baranović Stipe p.k. Luke, star 82 god.

Čitajte i širite svoj list!

PISMO SA KLUPA NA RIVI

Druže uredniče,

Blizu cilu ovu nediju govorili smo od velesajmu. Tute ti se čulo kako se putuje, di se noći i šta se sve ne vidi. Niki ti putuju, jer se možu voziti na po cine. Niki, da jin ne propane sindikalna karta. Niki, jer idu mukti — šaju ji poduzeća. Svakoga ništo goni. A oni pako šta idu, najviše koriste tu prigodu za otiči u likara, za viditi kako živu njihovi šta su se tamo priselili, za štokod kupiti, a ima i oni šta ji zanima izložba.

Otelj su puni, a u telete i ne idu. Ko bi toliko potrošija, kažu. Uzmu sebon ko bocu vina, ko krtol grožda, pa ti se prezentaju bližoj i dajoj svojti. Priča je jedan od naši, kako je on u svoje vrime lipo uzeja sebon bronzin srdela u sauri, šta mu jik je žena spremila s teke ružmarina i papra u zrnu i uzeja damjanu crnog nemišturanoga vina, pa ti se prikaza jednoj ka neputi u Zagrebu. Bija je, naravski, velesajam i ova ga je pripoznala, kada joj je razložija sve potanko, koji je i od koje je loze, pa ga, a bili su ka boji svit, vrgli spavati u tinal na kanapet, di jin je prije jedan mali spava. Onu istu večer, kada je doša, da je lipo s nježinin mužon, nikin juckin čovikon odozgora, ija srdele i pija vino. Tako su i sutradan ili i pili, i prikosutra. Kada su trećega dana sve izili, a vina je nestalo i prija, pa je za tu zadnju večer kupija ništo ka u bocun, ali da nije bilo ka ono — lipo je ospava još jednu noć, sija na feratu i vratija se kući. Sajam taj put nije ni vidija a proša se ka nikad.

Ali nemoj misliti, da smo mi samo od ot'n stvariman razgovarali. Dodili smo se i onoga šta foji pišu, od pustin me-trin i kako bi tribalo dva dana bez pristanka odati za obači sve veltrine. A onda je jedan reka i da je jedna fabrika iz Zagreba prikazala ka 46 muštra okvira za očale. Tu smo ga malo ka ispod oka pogledali, oklen mu ta, kada se u našin butigaman, di se mi od socijalnoga užamo služiti, može dobiti samo dvi vrste — jedna ona ka bez kolura, a druga škure boje. A di su još 44? Okolo toga smo se kontraštavali. Niki su govorili, da se to samo izlaže za viditi, drugi, da je krivo socijalno šta ne da druge vrste, a niki kažu, da bi tute moga pomoći i onaj šta čini očale...

Štadun je nikako ka proša, a na pazaru brda čentrana. Sve niki od puno kili, pa jik oni, šta su ji odozgora dovezli feraton, svitu rižu po žejl. Niki uzmu polovicu, niki fetu, pa je odma onde izidu. A niki se uputu feton u ruci put pojane, pa priko pojane pjucaju špice i bacaju kore, sve na komadiće. Svit onda prolazi i uvečer šeta, ne vidu kora, pa jin više puta popuzne noga. Lako je za mlade. Oni popuznu, ali se lakše uzdržu da ne panu. Koji stariji će slomiti nogu oli ruku, oli će se nabiti, pa svršiti u bolnicu.

Ima na pazaru i jedna gomila cata, šta su došle odozgora, ma, kažu, da nisu ka naše krastavice, pa svit malo mari za nji...

Još bi ti niku tili reci. Od otomen se ne govori puno na glas, nego se nako po klupaman ka šuška. Oni, šta znadu, nečeju da govori, jer da se od otomen još istražuje. Ali se čuje, da su lipi novci nestali. Nika mala, šta je radila u Šumariji, baš sa šoldiman, da jik nije nosila u banku, nego lipo sebi kupovala šta joj triba i ne triba. Uzmi danas ovo, sutra ono i novci dobili krila. I još jedna druga, u istoj Šumariji, šta je bila ka nad otom malon, da je i jona ništo uzimala.

Eto, vrag jin nije da mira, a ko sa vragon tikve sadi, u jamu upane. I upale su...

Dragi naš uredniče, za ovi put bi završili, jer ne vaju drugoga puno gnjaviti, pa te i ovoga puta pozdravjamo uz stisak ruke.

Mi sa klupa na rivi

ZANATSKA KOMORA ZA KOTAR ŠIBENIK

TRAŽI

EKONOMISTA ILI PRAVNIKA ILI SLUŽBENIKA

sa punom srednjoškolskom obrazobom i sa najmanje 5 godina prakse u privredi.

Plaća po uredbi, a dopunska po dogovoru. Pismene ponude s približim podacima poslati na gornju adresu do 30. X. 1957.

NARODNI ODBOR OPĆINE ŠIBENIK

raspisuje

NATJEČAJ

ZA STIPENDIRANJE STUDENATA I SREDNJOŠKOLACA

ZA FAKULTETE:

FILOZOFSKI:

povijest 1 student
povijest umjetnosti 1 student

POLJOPRIVREDNO-ŠUMARSKI:

2 studenta

TEHNIČKI:

metalurgija (Ljubljana) 2 studenata
elektrotehnika (niski napon) 1 student

ZA VIŠE ŠKOLE:

ZA VIŠU PEDAGOŠKU ŠKOLU:

biologija — kemija 1 student
povijest — geografija 1 student

ZA VIŠU MEDICINSKU ŠKOLU:

2 studenta

ZA VIŠU ŠKOLU SOCIJALNIH RADNIKA:

2 studenta

ZA SREDNJE ŠKOLE:

ZA SREDNJU TEHNIČKU ŠKOLU:

za kemijsko - tehnološki odsjek 3 učenika
za metalurški odsjek 3 učenika

ZA SREDNJU POLJOPRIVREDNU ŠKOLU:

3 učenika

ZA PRIMALJSKU ŠKOLU:

4 učenice

Molbe uputiti Narodnom odboru općine — Komisiji za stipendije. U molbama navesti uspjeh u školi, na poslu, kao i imovno te porodično stanje.

Roč natječaja traje do 1. X. 1957. godine.

KINA

TESLA: premijera američkog filma — NEVINO OSUĐEN — Dodatak: Filmske novosti broj 36. (do 22. IX.)
Premijera sovjetskog filma u bojama — NOVOGODIŠNJI BAL — Dodatak: Filmske novosti br. 37 (23—26. IX.)

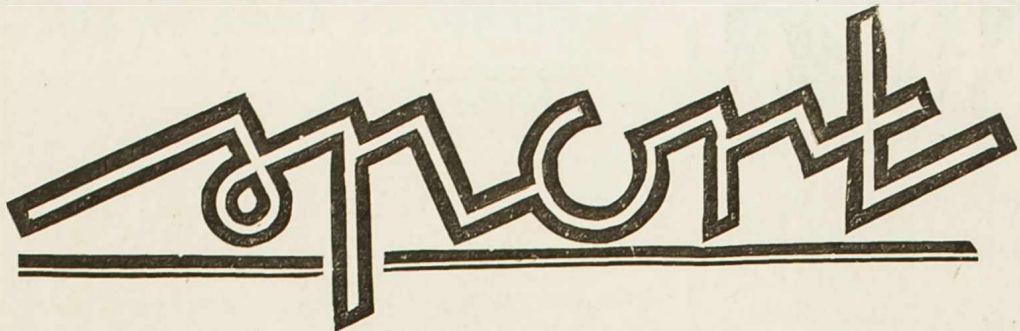
LOBODA: premijera francuskog filma — MARIJANA MOJE MLADOSTI — (do 22. IX.)
Premijera talijanskog filma — SLIJEPA DJEVOJKI IZ SORENATA — (23—25. IX.)

DEŽURNE LJEKARNE

Do 21. IX. — II. narodna — Ulica Bratstva i jedinstva.
Od 22—25. IX. I. narodna — Ulica Božidara Petranovića.

VAŽNIJI TELEFONI

Informacije 08
Noćno liječničko dežurstvo 6—71
Opća bolnica 3—33, 3—34
Narodna milicija 02
Putnik 4—30
Željeznička stanica 6—44
Vodovod 3—00
Električno poduzeće 2—11, 2—12
Garaza Autotransport-

„Elektrostroj“ - „Šibenik“ 1:1 (0:1)

Sretno je završilo

Igralište »Elektrostroj« u Zagrebu. Prvenstvena utakmica I. nogometne zone. Vrijeme lijepo i sunčano. Teren pogodan za igru. Strijelci: u 23. minuti Stošić za »Šibenik«, a Petrinec u 56. minuti za »Elektrostroj«. Gledalaca 2.500. Sudac Pavelić iz Zagreba.

»ELEKTROSTROJ«: Tomašević, Petrović, Šebal, Kristović, Sach, Ranogajec, Šaban, Horvatić, Jaguš, Petrinec, Kežman.

»ŠIBENIK«: Bašić, Cvitanović, Ilijadica, Živković, Šijaković, Tambača, Jelenković, Šupe, Stošić, Tedling, Friganović.

Za prvu utakmicu I. nogometne zone vladao je velik interes kod simpatizera obiju momčadi. Preko 400 šibenčana došlo je da prisustvuje startu svojih ljubimaca. Nakon posljednjeg sučevog živduka, možemo reći, napustali su stadion zadovoljni, jer su kroz 90 minuta vidjeli zaista oštru, borbeni i nadasve uzbudljivu igru dvaju protivnika.

»ELEKTROSTROJ« OPRAVDAO ULAZAK U LIGU

Što da kažemo o debutu »Elektrostroja«? To je mlada i perspektivna momčad, koja će i u idućim susretima biti »tvrd orah« za sve protivnike. Ekipe posjeduju prilično tehničko znanje, a njena navala, neobično prodorna, predstavlja stalnu opasnost za protivnička vrata. To im je ujedno i najjača linija, čiji igrači znaju da pucaju iz gotovo svih pozicija, dosta opasno i precizno. Igram, koju su pružili protiv renomiranog protivnika, zasluženo su opravdali ulazak u zonsko takmičenje. U njihovim redovima ima nekoliko izvrsnih pojedinaca, od kojih se posebno ističu Šebal i Kristović u obrani, te Horvatić i Petrinec u navali.

OBRANA »ŠIBENIKA« ZASLUŽNA ZA NERIJEŠEN REZULTAT

Obrambeni red »Šibenika« uključivši i halfiniju, bio je najbolji dio momčadi, koji je najvećim dijelom zaslužan za postignuti rezultat. Rijetko smo kada vidjeli tako čvrstu i organiziranu obranu, i koju »Šibenik« proveo na nedjeljnoj utakmici. Nekoliko opasnih naleta domaće ekipe bilo je navrieme osuđeno. To posebno vrijedi za period od deset minuta, koji je uslijedio nakon izjednačenja. Domaći su se, bodreni od svojih navijača, upravo sručili na Bašićeva vrata, koja su za to vrijeme ipak ostala netaknuta. Ovoga puta pobijedilo je veće iskustvo i rutina igrača »Šibenika«. Posve je sigurno, da bi bilo koja ekipa ove zone, za nepunih deset minuta, pošla, najmanje tri puta sa sredine igrališta. Postignuto izjednačenje izazvalo je zabunu u redove »Šibenika«, ali samo začas. Čvrsto organizirana obrana, u kojoj su se posebno isticali Šijaković, Bašić Ilijadica i Tambača, onemogućila je protivniku da zabilježi pobjedu. Kod »Šibenika« su se još istakli Šupe i Stošić, koji je ujedno zaslužio i najbolju ocjenu.

DO ODMORA 1:0 ZA »ŠIBENIK«

Prve minute protekle su u ispitivanju snaga na terenu. Domaći su se ipak uspjeli prvi srediti, ta-

»ŠIBENSKI LIST«

organ Socijalističkog saveza

radnog naroda kotara Šibenik

Uređuje redakcijski kolegij

Glavni i odgovorni urednik:

Nikola Bego

Uredništvo: Šibenik — Ulica

Jelke Bučić 5 - Tel. br. 5-62

Tekući račun: Komunalna banka

Šibenik br. 47-KB-15-Z-182

Rukopisi se ne vraćaju

Pretplata za tri mjeseca 150,

za pola godine 260, a jednu

godinu 520 dinara

Tisak: »Stampac Šibenik«

ko da do desete minute imaju laganu terensku premoć. U tom razdoblju prvi opasniji udarac na Bašićeva vrata prošao je pored vratnice. Odmah zatim »Šibenik« izvodi protivnapad i nakon brze kombinacije čitavog navalnog reda Tedling prima loptu i sam izbija pred vrata. Udarac, i lopta se našla u rukama Tomaševića. Jedna sjajna prilika za gol upropaštena je. »Šibenik« i dalje ima inicijativu u rukama, njegove su navale kudikamo opasnije i obrana domaćih krajnjim naporima uspijeva otkloniti opasnost. Nakon jednog prekrsaja, koji se dogodio u 15. minuti, Tedling je izveo slobodni udarac, ali lopta odlazi preko gola. Dvije minute kasnije ponovo slijedi jedan napad »Šibenika« i Šupe oštro tuče, ali golman je na mjestu. U 18. minuti Bašić se istakao izvanrednom intervencijom. Jednu oštro upućenu loptu s desne strane on je u padu obranio. Na terenu se odvija oštra borba i sudac je prisiljen da u više navrata prekine igru uslijed lakših povreda igrača obaju tima. Najprije Bašić a zatim Živković, ostali su ležati na zemlji, ali se ubrzo oporavljaju. U 20 minuti Bašić je u izvanrednom stilu obranio jedan oštar udarac. U laganoj premoći domaćih »Šibenik« postiže vodstvo. Lopta je pošla negdje sa centra do Stošića, koji se lijepo probio i oštro odao. Vratar Tomašević tek je uspio da vrhovima prstiju potvrdi zgođitak. 1:0 za »Šibenik« u 23. minuti. U 30. minuti dogodila se gotovo slična situacija, ali na suprotnoj strani. Netko je od domaćih igrača uputio snažan udarac na vrata, ali je Bašić krajnjim naporom promijenio lopti pravac i ona se od stativ odbila u polje. Prvo

poluvrijeme završava jednim šutom domaćih preko gola.

DOMAĆI IZJEDNAČUJU

Početak drugog dijela je protekao u obostranim navalama, od kojih su one »Elektrostroja« bile nešto opasnije. U 54. minuti jedan opasan prodor domaćih po desnoj strani s uspjehom zaustavlja Cvitanović i lopta odlazi u corner. Minutu kasnije »Elektrostroj« je izjednačio na 1:1. Jednu veoma laganu loptu Bašić je u padu uhvatio, ali tako nespretno, da mu se ona našla iza leđa i Petrinu nije bilo teško sa svega jednog metra pogoditi mrežu. Ono što se deset minuta iza toga dešavalo pred vratima »Šibenika« rijetko smo kad imali prilike vidjeti. Teško je vjerovati da je to ipak sve sretno završilo. Nekoliko uzastopnih akcija domaćeg navalnog reda od kojih su dvije bile osobito opasne, obrana »Šibenika« uspijeva je potpuno razbiti. Slijede gužve jedna za drugom, ali bez rezultata. Nakon toga »Šibenik« se oslobađa pritiska i igra se odvija po sredini polja. U 75. minuti fantastična obrana Bašića. On je uspio izboksati jednu visoko tučenu loptu u corner, a u 83. minuti mačjim skokom umirio je jednu oštru loptu. Zadnje minute odvijaju se pred golom domaćih i u 87. minuti umalo da »Šibenik« nije poveo. Friganović je iz neposredne blizine, nakon što je loptu primio od Tedlinga, oštro tukao na gol, međutim, lopta je, gotovo okrnjuvši stativu, projurila kraj pratiđu.

Sudac Pavelić vodio je ovaj susret sa dosta autoriteta.

J. Jakovljević

Plivanje i vaterpolo

Prekinuta tradicija

U srijedu, 11. o. mj. je na plivaštu Paklena održano VII. prvenstvo Gimnazije u plivanju. Ovo natjecanje je dosad imalo jednu tradiciju: pobjednici su uvijek bili sedmi razredi. Kao pojedinci, oni su ove godine bili favoriti, ali je pobjeda pripala »osmašima« zahvaljujući bodovima, koje su im donijele štafete. Najbolji plivač ovog prvenstva je bio »sedmaš« Karković, koji je sudjelovao na tri trke i sva tri puta osvojio prva mjesta. Od pojedinaca bismo mogli istaknuti Blaća, Šperandu i Gulinu, svi iz osmih razreda, koji su mnogo pridonijeli, da njihova ekipa u ovoj jakoj konkurenciji zauzme prvo mjesto. Tokom čitavog natjecanja publika, većinom gimnazijalci oduševljeno je bodrila svoje izabranike, a ovi su se zalagali

do maksimuma, što najbolje pokazuje razlika između pobjednika i drugo plasiranog — svega tri boda. Evo tehničkih rezultata: 400 m kraul 1. Karković (VII.) 5:25,5; 2. Bego II. (V.) 6:01,1; 100 m leđno 1. Blaće (VIII.) 1:15,7; 2. Roca (VIII.) 1:27,3; 100 m prsno 1. Karković 1:14,4; 2. Bego I. 1:29,6. (VII.) 1:27,8; 100 m kraul 1. i 2. mjesto dijele Gulin i Šperandu sa vremenom 1:14,0; 100 m leđnj 1. Karković 1:14,4; 2. Bego I. 1:29,6. U mješovitog štafeti 4x50 m prvo je mjesto zauzela ekipa osmih razreda u sastavu Blaće, Šperanda, Roca, Labura sa vremenom 2:31,0; a u štafeti 4x50 slobodno prvo mjesto zauzela je također ekipa osmih razreda u sastavu Blaće, Belamarić, Labura i Šperanda. (Z.)

„Mornar“ - Gimnazija 7:4

U nedjelju 8. o. mj. je na plivaštu Paklena odigrana prijateljska vaterpolo utakmica između PK »Mornar« i reprezentacije Gimnazije. Susret je završio pobjedom »Mornara« 7:4.

Momčadi su nastupile u ovom sastavu:

»Mornar«: Sekso, Knežić, Noguća, Bego I., Lovrić, Vuletin, Malešević.

Gimnazija: Nakić, Juras, Šperanda, Bego II., Roca, Karković, Krvavica.

Odmah u početku osjetila se laka terenska nadmoćnost »Mornara«, s obzirom na njihovu bolju kondiciju, dok su se gimnazijalci

„ŠIBENIK“ - „ODRED“

U II. kolu I. nogometne zonske lige NK »Šibenik« sastat će se na svom igralištu sa ljubljanskim »Odredom«, koji je prošle nedjelje sigurno pobijedio »Jadrana« iz Kaštel Sućurca. Ova utakmica je od velikog značenja za dalji plasman »Šibenika«, jer će se, ukoliko pobijedi, poslije nedjeljnih utakmica naći negdje pri vrhu tablice. Momčad će vjerojatno za ovaj susret biti nešto izmijenjena.

POUKA - ZANIMLJIVOSTI - ZABAVA

AZIJSKE PUSTINJE IZMIJENIT ĆE LIK?

Sovjetski naučnici uveliko rade na gigantskom projektu skretanja toku dviju velikih sibirskih rijeka, Obi i Jeniseja. Njegovo ostvarenje iz osnova bi izmijenilo klimatske karakteristike čitavog područja i predstavljalo bi ostvarenje davnog sna o preobražaju pustinja Centralne Azije u plodne ravnice.

Kako javlja Radio-Moskva, projekt razmatra stvaranje jedne nove rijeke s količinom vode kao Volga. Dva unutrašnja mora dobila bi se zajaživanjem Obi i Jeniseja. Ovi ogromni rezervoari bili bi povezani kanalima i voda iz njih odvodila bi se na daljinu od 4.000 kilometara, kroz stepe Kazahstana. Vještački kanal dug 600 kilometara spajao bi rezervoar Obi sa ravnicom Turgaj. Odavde bi voda nastavljala kretanje, duž isušenih riječnih korita, do oblasti koje vjekovima vapi za vodom. Oaza koja bi tako bila stvorena u Centralnoj Aziji — za šta će trebati 20 godina rada — bila bi po površini ravna svim navodnjavanjima u Japanu, SAD, Italiji, Kanadi i Australiji zajedno.

Ovo bi imalo odsudan uticaj na klimu. Povećalo bi se isparavanje i, kao posljedica toga, porastao bi stepen vlažnosti zraka. Kolanje dnevnih i godišnjih temperatura pretrpjelo bi također znatne promjene. Blagodati ovoga osjetile bi se i u susjednim oblastima. U aralskom i kaspijskom bazenu uspijevali bi limuni i pomorandže, pamuk i grožđe.

»IMUNI« NA HLADNOĆU

Australijski urođenici su praktično imuni na hladnoću. Do toga zaključka došao je profesor Skolander, šef jedne norveške naučne misije koja je nedavno boravila u Australiji. »Dok sam ja cvokotao od hladnoće i poskakivao s noge na nogu, — priča profesor — moji urođenički pratioci slatko su spavali na zemlji, pod vedrim nebom, bez ikakvog pokrivača na sebi.«

NOVA SINTETIČKA GUMA

Jedan američki naučnik objavio je da je pronađena nova sintetička guma koja će po kvalitetu prevazići svaku drugu vrstu, bilo sintetičke ili prirodne gume. Nova guma ima slijedeće osobine: apsolutno je otporna prema većini kemikalija; može se držati u magazinu neograničeno dugo a da se ne

DRUGA POBJEDA „RUDARA“

»RUDAR« — »TROGLAV« (Livno) 6:1 (2:0)

Igralište »Rudara« Siverić. Prvenstvena nogometna utakmica SNP-a. Gledalaca oko 400. Strijelci: Mileta 2, Nakić II. 2, Colović i Balenović za »Rudara«, a Pažin za »Troglava«.

U dosta nezanimljivoj i rastrganoj igri tehnički bolji »Rudar« lako je savladao konfuzni ali borbeni tim »Troglava« sa 6:1. A da je navalna petorka »Rudara« bila snažnija pred golom, rezultat je mogao biti i veći.

Usprkos mnogobrojnim šansama »Rudar« je tek u 20 min. došao u vodstvo preko Milete. Svega pet minuta kasnije isti igrač je udarcem iz daljine iznenadno inače dobrog golmana gostiju i povećao vodstvo na 2:0.

U drugom poluvremenu »Rudar« je proveo nešto bolju igru. Već u prvoj minuti »Rudar« je preko Nakića II. povisio na 3:0. Par minuta poslije Colović je iz solo prodora povisio na 4:0. Do kraja utakmice »Rudar« je od brojnih šansi iskoristio još dvije. Osiguravši visoku pobjedu igrači »Rudara« počeli su igrati neozbiljno, pa su dozvolili da protivnik postigne jedan gol.

Istakli su se: Radašić, Jarebica II. i Šešum kod »Troglava«, a halfinija kod »Rudara«.

Sudac Prelec iz Zadra sudio je dobro. (D. Č.)

NOGOMET U GAČELEZIMA

U Gačelezima je odigrana prijateljska nogometna utakmica između »Omladinca« i ekipe iz Čiste Velike. Pobijedio je »Omladinac« sa 5:0. U drugom susretu između »Omladinca« i momčadi, koju su sačinjavali najbolji igrači iz Bribira, Devrsaka i Vačana, ovi potonji su pobijedili sa 2:1. Utakmica je zbog nesportskih ispada prekinuta u 25. minuti drugog poluvremena. (N. B.)

promijeni; zadržava svoje osobine na svakoj temperaturi, od tropičke do arktičke; za razliku od drugih sintetskih guma, ne zahtijeva za svoju obradu specijalna postrojenja: najzad, izvanredno prija za sintetička vlakna i metale.

ČARAPE BEZ PREMCA

U Austriji je puštena u prodaju jedna nova vrsta ženskih čarapa kod kojih se, kako izgleda, ne puštaju petlje. One imaju 400.000 petlji više od običnih čarapa; ali ipak nisu nimalo teže. Petlje se ne izvlače zahvaljujući naročitom sistemu »duplog« tkanja.

GRAD NA PRODAJU

»Prodaje se varoš sa 3500 stanovnika, sa savremenim konforom, na 80 kilometara od Sidneja, u divnom turističkom kraju...«

Ovaj oglas nije mnogo »znenadio« australijske čitaoce, jer to nije prvi put da se prodaje jedan grad. Tako je nedavno iznijeta na prodaju varošica Ejlton. Kupci su se ubrzo javili. To su dva velika industrijska poduzeća koja su u njoj našla idealno mjesto za proširenje svoje aktivnosti. Svi su izgledi da će Ejlton ubrzo postati važan centar za preradu drveta.

Sada se prodaje nov grad — Varagama. To je skup ljupkih vila, sa širokim ulicama, baštama i javnim objektima: školom, gradskom vijećnicom, bolnicom, sportskim igralištem itd. Grad je nikao prije desetak godina na obroncima Plavih Planina. Podignut je o trošku države, radi smještaja inženjera, tehničkog osoblja i radnika koji su radili na podizanju jedne velike brane. Kada su, prije kratkog vremena, ti obimni radovi najzad završeni, radnici su se vratili svojim

kućama i gradić je opustio. Sada se traži netko tko bi mu ponovo u dahnuo život.

NEVIDLJIVI VODIČI

Amsterdamski općinski muzej u veu je od prije nekog vremena jednu novinu. Naime, posjetilac na ulazu u muzej dobija majušni prijemnik koji mu omogućuje da čuje kad se zaustavi da razgleda pojeđine izložene predmete, objašnjenja na engleskom, holandskom i francuskom jeziku. Ovi nevidljivi vodiči već su se pokazali kao veoma praktični.

NA VENERU ZA 146 DANA

Do 1967. godine bit će ostvareni svi tehnički preduslovi za uspješno putovanje na planetu Veneru. To je izjavio sovjetski naučnik Hlebčević, dodajući da će za ostvarenje ovog leta biti potrebno pokretati, sa ukupnom težinom od 25 tona. Putovanje bi trajalo 146 dana.

»BESMRTNO« SRCE

Intiolozi iz jednog francuskog oceanografskog laboratorija izvadi su srce iz žive ajkule i već danima ga održavaju u »životu«. Srce je postavljeno u jedan sud pun neke tečnosti čiji je sastav drži u tajnosti. Naučnici sada pokušavaju utvrditi da li srce živi zahvaljujući vlastitim kinetičkim rezervama ili pak ima u sebi nešto što mu omogućuje dalje kucanje. Čak poslije 230 sati od vadenja, srce ritam bio je normalan. Njegovo daranje snima se bez prestanka na filmsku traku. (Sedma Sila)

MALI SAVJETI

Kako treba čuvati namirnice

Svako namirnici treba naći pogodno mjesto i sačuvati je od kvara.

Rezervu hrane treba znati čuvati da se ne pokvari. O tome treba voditi brigu svaka domaćica.

Poznato je da se u grizu javljaju crvci, da on navuče miris plijesni i postaje pomalo kiseo, kad se drži u čvrsto zatvorenoj kutiji. Svi proizvodi od brašna, koji se ne će brzo trošiti, moraju se čuvati u predmetima koji propuštaju zrak, u kesama od platna ili malim džakovima i moraju se promiješati i protresti. Isto važi i za suho povrće, sočivo, grašak itd. Brašno treba da je suho, jer od toga zavisi da li će biti dobro ono što se od njega bude zgotovilo.

Sušeno voće: šljive, jabuke, kajsije itd., trebalo bi u toku zime još jednom prosušiti, da bi se iz njih odstranila vlažnost. Dio posude obložiti čistim, bijelim papirom i po papiru razrediti voće, i staviti u mlaku pećnicu da se prosuši.

Čaj ne podnosi blizinu sapuna: Ne treba ga držati u kesicama od papira, već u hermetički zatvorenoj staklenoj tegli ili u čvrsto zatvorenoj limenoj kutiji. Čokolada treba da bude uvijena u papir i da stoji u kutiji, pošto i ona lako navlači miris drugih stvari.

Prženu kavu, ne treba čuvati u većoj količini, ma stajala u hermetički zatvorenoj staklenoj ili porcelanskoj tegli. Poslije dugog vremena izgubit će svoju aromu. Isti je slučaj i sa začimima.

Šećer treba da stoji na suhom. Vanilu u šipkama treba držati u

šećeru, onda se ne će osušiti. Struganu koru od limuna ili pomorandže treba posuti slojem kristal-šećera; njihova ulja sjedinjene će sa šećerom i ne će izvjetriti. Sir treba pokriti staklenim zvonom, a veće komade uviti u čist krpu ukvašenu u pivo, ali iscedjenu. Suh sir ne će se sasvim osušiti kad se drži između soli.

Mast treba držati dobro poklopljenu da ne dođe u dodir sa svjetlošću i zrakom. Ulje ne treb preko zime držati na suviše hladnom mjestu, jer će od mraza izgubiti u kvalitetu. Kante sa mašću uljem najbolje je zimi držati u drvenim zaklopljenim sanducima.

Preostao paradajz iz konzerve treba izručiti iz limene kutije u staklenu teglu i na to pažljivo sipati rastopljenu mlaku mast. Ta sloj masti čuvat će konzervu od kvara.

Preostale sardine nemojte ostaviti da stoje u limenoj kutiji u kojoj su kupljene. Preručite ih u staklenu zdjelu i poklopite. To isto važi i za konzerve od raznih drugih riba. Sve brzo potrošite.

Ostatke sapuna za umivanje nemojte bacati, već skupljajte i čuvajte u naročitoj kesici. Kada se toga nakupi isječite ih na sasvim tanke listiće. Nalijte vodom i prokuhajte. Ako nalijete manje vode dobit ćete gušču masu koja će se kad se ohladi, stvrdnuti u veći kapul sapuna. Ako na sapun isječete na listiće sipate više vode, dobićete tečni sapun, veoma dobar za pranje. (Sedma Sila)

OBAVIJEST

potrošačima električne energije

Obavještavaju se potrošači električne energije na području Šibenika i okolice da će dne 22. IX. 1957. (u nedjelju) predvidivo u vremenu od 6 sati ujutro do 2 sata poslijepodne, uslijed remonta HE »Jaruga« i obavljanja popravka mreže v. n. biti obustavljena dobava električne energije.

U slučaju da tog dana bude kišovito vrijeme, remont HE »Jaruga« i obavljanje popravka na mreži v. n. ne će uslijediti tog dana a niti obustava električne energije.

ELEKTRIČNO PODUZEĆE ŠIBENIK